

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 7. 10. 2026

Správne konanie: 0116/SKO/2026
Predmet: § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.
Účastník konania: Slovenská televízia a rozhlas
Správny orgán: Rada pre mediálne služby

Dátum: 30. 9. 2026

NÁVRH UZNESENIA:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedu senátu Adama Valčeka a členov senátu Mgr. Ondreja Krivuša a Mgr. Kataríny Začkovej, v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, rozhodla, že účastník správneho konania č. 0116/SKO/2026

Slovenská televízia a rozhlas, sídlom Mlynská dolina, 845 45 Bratislava, IČO 56 398 255,

porušil

povinnosť ustanovenú v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že na televíznej programovej službe STVR 24 odvysielal dňa 21. 1. 2026 o cca 20:59 hod. program *Odpovede s Ankou Žitnou*, tematicky rámcovaný ako diskusia o dopade konsolidácie verejných financií na kultúru a kultúrne inštitúcie, najmä o prepúšťaní piatich hercov zo Slovenského národného divadla a o politizácii kultúry, do ktorej vysielateľ prizval ministerku kultúry Martinu Šimkovičovou, tímlídra pre kultúru politickej strany Sloboda a Solidarita Reného Paráka, riaditeľa Národného divadla Košice Ondreja Šotha a operného speváka Ľudovíta Ludhu, pričom v diskusii, v ktorej ministerka kultúry obhajovala kroky rezortu a hostia Ondrej Šoth a Ľudovít Ludha vystupovali prevažne podporne voči ministerke a jej krokom, absentoval odborný hlas z kultúrnej, resp. hereckej obce, ktorý by zastupoval kritickú časť profesionálnej verejnosti alebo priamo hereckú obec Slovenského národného divadla, ktorej sa diskutovaná téma prepúšťania priamo týkala, v dôsledku čoho v diskusii vznikla situácia troch obsahovo zhodných alebo kompatibilných názorových línií proti jednej opozičnej (René Parák), a moderátorka namiesto zabezpečenia dostatočnej vyváženosti a plurality názorov v priebehu diskusie sama prezentovala vlastné subjektívne hodnotiace názory a postrehy, ktoré ju stavali do podpornej roly voči pôsobeniu Ministerstva kultúry SR a ministerky kultúry, opakovane sa vracala k téme prepúšťania hercov spôsobom stavajúcim protestujúcich hercov do negatívnej konotácie bez možnosti ich adekvátnej reakcie, argumenty ministerky kultúry systematicky nevyvažovala faktickými protiargumentmi ani dostatočne nekládla vyvažujúce, resp. doplňujúce otázky, a jediný opozičný hlas hosťa Reného Paráka v diskusii relativizovala a zjemňovala (napr. výzvou „Používate silné slová... ale chcem od vás odpoveď“), a to bez odvysielania iných relevantných názorov či relevantných stanovísk alebo protiargumentov predstaviteľov kritickej časti kultúrnej, resp. hereckej obce, čím prišlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Úloha:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení sankcie a doručí ho účastníkovi konania.

T: 9. 11. 2026

Z: PO

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok prešetrenia podnetu.

T: 19. 10. 2026

Z: AO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 8. 4. 2026 začala správne konanie voči vysielateľovi Slovenská televízia a rozhlas vo veci možného porušenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na televíznej programovej službe STVR 24 odvysielal dňa 21. 1. 2026 o cca 20:59 hod. program *Odpovede s Ankou Žitnou*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 4. 5. 2026, na základe čoho sa začalo správne konanie č. 0116/SKO/2026. Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol záznam vysielania programu *Odpovede s Ankou Žitnou* odvysielaného na programovej službe STVR 24 dňa 21. 1. 2026 o cca 20:59 hod. a prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 14. 5. 2026 požiadal účastník konania Radu o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k predmetnej veci, a to do 22. 5. 2026. Vyjadrenie účastníka konania zo dňa 22. 5. 2026 bolo Rade doručené dňa 25. 5. 2026.

* * *

Monitorované vysielanie: *Odpovede s Ankou Žitnou*

Deň vysielania: 21. 1. 2026

Čas vysielania: 20:59 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

- 20:59:14 hod. – začiatok programu *Odpovede s Ankou Žitnou*

- 21:59:30 hod. – koniec programu *Odpovede s Ankou Žitnou*

Moderátorka – „Dobrý večer. Prepustenie piatich hercov zo Slovenského národného divadla vyvolalo vlnu vášní. Nebolo to prvé prepúšťanie, v minulosti sa k tomuto kroku uchýlil aj bývalý riaditeľ divadla. Z opery museli odísť desiatky ľudí a herci toto opatrenie voči vlastným kolegom schvaľovali. Keď štát musí šetriť, neexistujú privilegované profesie. Herec v takom prípade nie je viac ako akýkoľvek iný špecialista. Je šetrenie v kultúre útokom na umenie? O téme dnes budeme diskutovať s ministerkou kultúry Martinou Šimkovičovou, tímlídom pre kultúru strany Sloboda a Solidarita Reném Parákom, riaditeľom Národného divadla Košice Ondrejom Šothom a operným spevákom Ľudom Ludhom. Vitajte pri sledovaní odpovedí s Ankou Žitnou.“

Redaktor - „Konsolidácia verejných financií zasiahla aj rezort kultúry. Ušetriť musí najmenej osem miliónov eur z rozpočtu na tento rok. Plánuje sa prepustenie zhruba štyroch stoviek ľudí z rezortných organizácií, z múzeí, knižníc či divadiel. Riaditelia dostali príkazy na okamžité kroky na redukcii výdavkov. V spoločnosti najviac rezonovalo prepustenie piatich hercov v Slovenskom národnom divadle, ktorí budú pôsobiť už ako externisti. Vedenie divadla tvrdí, že opatrenia prerokovalo s odbormi a v súlade so zákonom, a že šetrenie na mzdách vyplýva z celkového konsolidačného balíka. Časť hercov a opozícia vidia v týchto krokoch skôr zásahy voči kritikom ministerky, než skutočné šetrenie. Kultúra tak ostáva na jednej strane pod tlakom rozpočtovej disciplíny, na druhej symbolom širšej debaty o prioritách štátu, či má šetriť na tvorivosti a odborníkoch, alebo hľadať úspory inde.“

Moderátorka – „Prajem dobrý večer. Ešte raz, vitajte v štúdiu. Mojimi hosťami sú dnes Ondrej Šoth, riaditeľ košického Národného divadla.“

O. Šoth - *„Dobry večer. Dobry večer.“*

Moderátorka - *„René Parák, tímlíder Slobody a Solidarity pre kultúru. Dobry večer.“*

R. Parák - *„Dobry večer.“*

Moderátorka - *„Pani ministerka kultúry Martina Šimkovičová, vítam vás.“*

M. Šimkovičová - *„Dobry večer.“*

Moderátorka - *„A operný spevák Ľudovít Ľudha. Dobry večer, vitajte.“*

Ľ. Ľudha - *„Dobry večer.“*

Moderátorka - *„Dáma a páni, prvýkrát debata o kultúre v tejto relácii. A ja začnem takou spoločnou otázkou pre vás všetkých. Je šetrenie, je konsolidácia útokom na kultúru? Pán Šoth, možno začnite vy.“*

O. Šoth - *„Nemyslím si to.“*

Moderátorka - *„Pán Parák.“*

R. Parák - *„Nemyslím si, že je šetrenie útok na kultúru.“*

M. Šimkovičová - *„Musím súhlasiť s pánmi.“*

Moderátorka - *„Pán Ľudha?“*

Ľ. Ľudha - *„V danej situácii určite nie.“*

Moderátorka - *„No, tak sme sa celkom vzácnne zhodli. Takto, takto na úvod. Ale pravda je, že keď sa hovorí o konsolidácii, teraz to slovo nerada používam, lebo naši diváci ho veľmi nemajú radi. A to preto, lebo je také odborné, cudzie. Hovoríme o šetrení, o peniazoch. Ono sa to v tom rezorte kultúry naozaj zúžilo ako keby opticky na prepustenie tých piatich hercov, hej? Toto boli titulky. Pani ministerka, ja by som možno začala vami, že je šetrenie v rezorte. Počuli sme v úvode, že osem miliónov sa má ušetriť. Šetria všetci. Je to nejakým spôsobom, dá sa to zúžiť len na to divadlo, len na to prepúšťanie?“*

M. Šimkovičová - *„Určite nie. A nie je to ani pravda, pretože ministerstvo kultúry má pod sebou 30 inštitúcií, v tomto momentálnom období 29, pretože jedna inštitúcia sa pripojila a každá inštitúcia spravovaná rezortom ministerstva kultúry má svoju váhu. Keď sa prepúšťalo, a bolo to teda spomenuté aj v tých úvodných slovách v roku 22, vtedy sa prepustilo z divadla okolo 140 ľudí. Vtedy som nepočula, že by teda v médiách bol nejaký takýto, také ozveny, a že teda kultúra padá na piatich hercoch. Ja si myslím, že každý umelec, či je to spevák alebo tanečník, alebo herec, alebo maliar, alebo ktokoľvek iný, má svoje miesto v kultúre a slovo konsolidácia sa dotýka každého jedného z nás. Či je to herec, alebo iný umelec. To, že nám to nariadilo ministerstvo financií, to je jedna vec a my teraz musíme hľadať, že kde vieme ušetriť tieto peniaze a nejakým spôsobom to nadstaviť. Začala som tým, že sme začali robiť personálne audity. Tie sa v podstate na ministerstve kultúry doposiaľ nerobili. Boli tu také prvé personálne audity a v niektorých inštitúciách, ktoré spadajú pod rezort kultúry, sme zistili, že je prezamestnanosť, a teda tam sme začali riešiť prepúšťanie. Opäť to bolo povedané v tých úvodných slovách. Čiže, áno, my sme ušetrili značnú časť financií práve tým, že sme prepustili ľudí a tých bolo v našom rezorte cez 400.“*

Moderátorka - *„Ja teraz dám slovo vášmu oponentovi, vášmu protajšku, pán Parák. Sloboda a Solidarita, respektíve opozícia ako taká vcelku kritizovala toto prepúšťanie hercov ako útok na slobodu slova alebo útok na umenie. Vy ste v úvode povedali, že to šetrenie nie je útokom na umenie, na kultúru. Čiže ako to vy vnímate teraz? Skúste to vysvetliť. Ten rozdiel medzi tým, čo ste povedali v úvode.“*

R. Parák - *„Otázka bola, že či konsolidácia samotná je útok na kultúru. Konsolidácia je nutnosť. Jednoducho štát potrebuje ušetriť prostriedky. Predpokladám, že sa snaží ich ušetriť všade, kde sa dá. Čo však je útokom na kultúru, a som o tom presvedčený, je konsolidácia cez personálne čistky, ktoré sa dejú teraz. To znamená, že keď sa snaží ministerka kultúry namiesto toho, aby sa šetrilo na veciach, ktoré vlastne sa dajú ušetriť podstatne väčšie peniaze, ako je napríklad dvanásťmiliónová Správa rezortných zariadení, ako je teraz najnovšie nákupy predražené, či autobusov, traktorov, nábytku do Budmeríc a podobné záležitosti. Akože to sú všetko prostriedky, ktoré sú násobne vyššie, ako by sme momentálne potrebovali. Alebo ja neviem, či teraz aktuálne je nutné nakupovať nábytok za 200 tisíc v čase konsolidácie. Či je nutné zriaďovať novú inštitúciu za 12 miliónov? Neviem si predstaviť, že by STVR...“*

Moderátorka - *„Budeme reagovať. Ja si myslím, že asi by bolo fajn...“*

R. Parák – „Chcem jednoducho povedať, že sú iné spôsoby, kde sa dali ušetriť podstatne vyššie prostriedky, ako sú personálne čistky, ktoré sa momentálne udiali mnohokrát kvôli tomu, že tí ľudia boli naozaj kritickí voči svojmu vedeniu.“

Moderátorka – „Ja neviem, nazveme to čistkami? Lebo keď to robil pán Drlička, tiež to boli čistky?“

R. Parák – „Ja by som to nazval teraz priamo čistkami. K pánovi Drličkovi sa predpokladám dostaneme. Pýtame sa teraz na konkrétne konkrétne informácie, ktoré sa teraz vlastne riešia, a to je aktuálne prepúšťanie ľudí, ako je napríklad zo Štátnej opery v Banskej Bystrici Betka Lukáčová a ďalší a ďalší odborníci, či už zo Slovenského národného múzea, alebo z národnej galérie, atď., atď., vlastne nahrádzanie ich mnohokrát nekompetentnými a neodbornými náhradníkmi.“

Moderátorka – „My tu máme dnes...“

R. Parák – „Čiže chcel by som len dokončiť ešte.“

Moderátorka – „Dokončíte.“

R. Parák – „Čiže dôležité je, že ja verím tomu, že musíte dodať konsolidáciu. Jednoducho, ušetriť treba. Absolútne s tým súhlasím. Nemám s tým najmenší problém, pretože viem, že jednoducho štát na tom nie je dobre a treba šetriť. Som zo strany, ktorá, samozrejme, ktorej prvotnou, ako keby prvotným heslom je, že prikrývajme sa perinou, na akú máme. Čiže áno, máme také podmienky aj v kultúre, na aké máme, ale šetríme tam, kde momentálne nepotrebujeme vytvárať náhradné nové inštitúcie. To jak keby Slovenská televízia, ktorá naozaj momentálne nemá peniaze na rozdávanie, si zmyslela, že teraz urobí nový okruh. Nevie si to predstaviť, že by vám to niekto schválil.“

Moderátorka – „Mám otázku, lebo teraz začali ste o tých takých personálnych veciach. My tu máme človeka na slovo vzatého na tieto veci, pretože je tu riaditeľ Národného divadla Košice, ktorý do toho vidí, do tej inštitúcie a do toho, ako to celé funguje. Ja si myslím, že pre diváka, laika to bude zaujímavý vhľad a otázka. Chcete reagovať, pani ministerka? Nech sa páči.“

M. Šimkovičová – „Určite. Práve preto, že tu máme konsolidáciu a všetko, čo ste vy vymenovali, takým tým vašim naratívom sa môže zdať, že je to možno pravdivé. To, že vznikol, vznikla nová inštitúcia, je práve preto, lebo sa pohybujeme v umeleckom prostredí a ľudia, ktorí sú na čele týchto inštitúcií, jednoducho ich chceme oslobodiť od technokracií. A táto inštitúcia tu bola, v roku 2012 skončila, a my sme sa k nej vrátili, lebo aj v rámci tej konsolidácie je to pre nás veľmi nápomocné. Vy tu spomínate veci ako nábytok, traktory atď. Viete, koľko hektárov trávy potrebujeme pokosiť? Viete koľko? Viete si to predstaviť? Povedzte mi.“

R. Parák – „Viem, ale vy ste ministerka kultúry, nie ministerka dopravy alebo pôdohospodárstva. Mali by ste sa v prvom rade starať o tých ľudí, ktorí tam sú. A mimochodom, ešte som zabudol len jednu vec povedať, že tie platy tých ľudí v tej kultúre sú smiešne. Povedzme si to rovno, takže aj tá úspora je minimálna.“

Moderátorka – „Podme k tej kosačke.“

M. Šimkovičová – „Takže, podme teraz k tomu, že súčasťou tej kultúry a tej našej prezentácie a z toho my získavame samozrejme aj financie, my sme štát, ktorý má veľa hradov, zámkov, kaštieľov a tam sú tie plochy. Je tam asi 140 hektárov a asi sa chcete prechádzať po pokosenej trávě a po krásnych parkoch, ktoré obdivujú nielen Slováci, ale, samozrejme, zahraniční turisti. A to je prínos do štátnej kasy. Takže, preto sme urobili verejné obstarávanie a všetko je to uverejnené v európskom vestníku. Takže tá cena bola vysúťažená ako najlepšia a nám to šetrí peniaze, pretože ak by sme na kosenie tejto trávy, čo vám príde ako niečo zbytočné, dali nejakých ľudí mimo nášho rezortu, tak by sme za to museli zaplatiť. A napríklad za také Budmerice by sme zaplatili za ročné kosenie, lebo sme to prepočítavali, aby sme to teda ukazovali, tie ekonomické ukazovatele, 60 000. Tie stroje sme nahradili za nové stroje, ktoré boli z osemdesiatych rokov, teda ešte za bývalého režimu. A každá oprava takéhoto stroja stála pätnásť, dvadsať tisíc. Bolo to totálne neekonomické. Čiže, Správa rezortných zariadení prišla na to, že toto bude najekonomické riešenie. Pokiaľ ide o tých hercov, aby som to tu teda nerozširovala, oni v podstate dostali slobodu vo vykonávaní svojho povolania. Oni môžu naďalej hrať na doskách Slovenského národného divadla. Oni de facto neprišli o plat, pretože budú hrať v tých tituloch, v ktorých hrajú. Budú hrať v nových tituloch, popritom majú ešte dabing, popritom majú ešte účinkovanie v zahraničí v rôznych filmových tituloch, v seriáloch. Slovenská televízia taktiež pozýva týchto hercov do rôznych relácií, čiže oni neprichádzajú o financie. Tam nemôžeme hovoriť, že by strácali...“

Moderátorka – „Čiže v princípe tam ide len o to, že tie odvody, ktoré za nich platil zamestnávateľ, to divadlo, si odvody budú platiť sami, tak ako všetci, ktorí pracujú na honoráre.“

M. Šimkovičová – „Presne tak. Áno. Ale toto je úplne bežná činnosť v tejto brandži.“

Moderátorka – „Ja by som sa teraz pána Šotha opýtala, lebo padli tu rôzne veci. Asi o kosačkách vy hovoriť nebudete, ale, vás sa to netýka, ale určite ste sledovali, čo sa dialo v Bratislave. Ono naozaj, bolo to také, že nie úplne, tá realita nebola taká, ako tie titulky vyzerali, lebo Táňa Pauhofová sama povedala, že ona vlastne je na materskej dovolenke, čiže tam nie je problém. Ďalší herec mu skončila, pokiaľ viem, zmluva na dobu určitú. Ten zvyšok poďme neriešiť, ale pri tom počte traja ľudia asi nie je zase až taká veľká záležitosť. Keď sa na to pozeráte očami košického Národného divadla. A možno aj vaši kolegovia v Košiciach, ako reagovali na tú vlnu, ktorá sa zdvihla, keď sa prepustilo tých päť ľudí zo SND?“

O. Šoth – „Takže, ak dovoľíte, ja by som chcel poznamenať, že ja som zažil prvý konsolidáciu za premiérky Ivety Radičovej v Slovenskom národnom divadle.“

Moderátorka – „Vy ste boli generálnym riaditeľom od roku 2010.“

O. Šoth – „Áno, kde viem od ekonómov, ktorí tam pracovali profesionálne tridsať rokov, že to ešte nezažili. A zažil som z ministerstva kultúry sa miešať prvýkrát v histórii do dramaturgického plánu riaditeľkou sekcie umenia, kde pán Sviečik bol so mnou a mal šok, že vôbec si to niekto dovoľí.“

Moderátorka – „V roku 2010.“

O. Šoth – „V roku 2010, to znamená, ja som zažil, takisto za socializmu, že mi zakazovali hrať Verdiho rekviem, že je to cirkevná hudba a chodil som po ústredných výboroch strany. Takže to je prvá téma. Druhá téma. My sme tak isto, čo robili v Slovenskom národnom divadle to, čo v Košiciach. Takže máme smernice, máme rôzne zákonné postupy. To znamená, že vy, keď urobíte chybu, aj to môžete urobiť. My sme to riešili tak, že sme teraz, lebo to vtedy nebolo, že platili sa tým ľuďom odstupné, lebo nebolo z čoho. Takže vláda to nefinancovala, to my sme museli z vlastných prostriedkov. A to bolo dosť ťažko, pretože naozaj sme sa nachádzali v krízovom variante. Takže sa stalo, že na opere bolo 20 lístkov, 30 lístkov na balet, z ktorých sa na Slovensku robilo mediálne svetové tituly. Stále sa zakrývalo. Tá neschopnosť tých ľudí a copyrightov zo zahraničia. Tak ja som sa snažil v podstate nechytať sa tých umeleckých zamestnancov, hoci mi navrhli Ľubu Rybársku, vtedy do upratovačky miesta, tak som to nesúhlasil, lebo som povedal, že ona je výborný spevák na druhý hlas. Svetový, ešte, áno? Lebo ten hlas taký už nemáme. A veľa, veľa umelcov. Pán Ludha si to pamätá. Veľa ľudí sa mi miešalo do rôznych vecí. Ja som stále chránil interpreta v Národnom divadle, pretože si myslím, že kvôli nim sme tam. To znamená, košické divadlo prepustilo minulý rok, to nikoho nezaujíma, to je na okraji záujmu to divadlo, ktoré má umelecké dneska najvyššie výsledky. To nehovorím ja, ako riaditeľ...“

Moderátorka – „V akom zmysle najvyššie výsledky?“

O. Šoth – „Umelecky najväčšie, ktoré dosahujú v Európskej únii, je siedma opera vo svete, ktorá není u nás ohodnotená. Ja budem hovoriť od začiatku. To znamená, všetci vedia, že máme európsky balet, že máme fantastický repertoár, to nikde vo svete není. Chodia k nám veľké svetové osobnosti, ktoré sú naozaj svetové osobnosti. Nie, že nejaký riaditeľ povie, že ty si svetové a pritom si bol lokálny a nebol si svetový, lebo to v Bratislave vyhovuje. My nie sme v takom malomeštiackom systéme. My vidíme do toho problému, to znamená, my sme prepustili pre divákov 50 ľudí minulý rok. To znamená, my sme cez odbory, cez všetky zákony, smernice, všetko, kde môžeme ušetriť externe, kde nemáme, lebo je zákon o limitovaných výdavkoch. Nesúhlasím s pánom Parákom ohľadom, či je traktor, či je kosačka, pretože to sú iné fondy, iné peniaze. To znamená sú kapitálové výdavky, sú takéto peniaze, ktoré nesúvisia so mzdami. Kde je...“

R. Parák – „Ale nikto nenútil... ministerku nikto nenútil, riaditeľov divadla, ani nikoho teraz, aby prepúšťala vyslovene ľudí. Takže mohla šetriť na iných miestach.“

O. Šoth – „Áno, môžem? Mne je to nepochopiteľné, pretože všetci hovoria o pani Ťapáčkovej a ja mám predsa riaditeľa činohry. To znamená, my sa dohodneme na šetrení, tak riaditeľ činohry príde a urobí zoznam, áno? A ten riaditeľ činohry, ktorý urobí zoznam, tak podľa toho generálny riaditeľ s tým súhlasí alebo nie. Čiže odpoveď na konsolidáciu hercov by mala mať riaditeľka činohry. Ja som zatiaľ nepočul od nej nič. To je prvá vec. To nikoho nenapadlo.“

Moderátorka – „Čiže pani Kičiňová mala vypracovať ten zoznam mien hercov a navrhnúť, čo to bude všetko.“

O. Šoth – „Áno, určite, ona mala prvá povedať, prečo sa rozhodla návrhom týmto. Je samozrejmé, že štatutár to podpisuje. Lenže ja si nedovolím vstupovať ako tvorca do baletu, do činohry, do opery a rozhodovať - ten tam bude, ten tam nebude.“

Moderátorka – „Môžem, pán Šoth, jedna otázka. Predsa len, aby sme to vysvetlili divákovi. Lebo teraz to vyzerá tak, že ten úzus je taký, že ministerka prepúšťa, hej? Lebo vy hovoríte o tom, že treba šetriť. Ale poďme to vysvetliť, že o tom, že kto bude prepustený, rozhoduje šéf tej inštitúcie, tak?“

O. Šoth – „Áno. Generálny riaditeľ dá povel. To bolo aj v SND, keď som mal tých riaditeľov. Oni dajú nejaký menný zoznam. Teraz napríklad vy ako štatutár máte tú zodpovednosť a tí umeleckí riaditelia musia zdôvodniť toho človeka, ktorého prepúšťajú. Nie, ten štatutár, ty nemáš čo do toho vstupovať. Zákonom, hierarchiou v divadle. To nie sme v amatérskom podniku teraz a teraz ten štatutár napríklad povie, tak tento mi hrá najmenej, príklad. Tento má trvalý pracovný pomer, ten je pred penziou... Viete, to je strašne veľa sociálnych vecí. A, napríklad, my máme problém, že proste máme trvalé pracovné zmluvy. Tým to celé začína, pretože tá disciplína v divadle nie je. My musíme takisto mať sebareflexiu, že každý si robí, čo chce a každý hodnotí to, čo chce, pretože...“

Moderátorka – „Viete, čo ma zaujíma, keď ste tu? Vy ste riaditeľ, keď máte hercov... Však vidíme bežne hercov hrať v seriáloch alebo v iných a majú iné aktivity v televíziách, napríklad chodia dabovať. A teraz, ja neviem, ale keď mám trvalú pracovnú zmluvu, tak mám nejaký pracovný čas, ktorý musím odvieť, hej? Normálne sa to zapisuje, tá dochádzka sa eviduje. Na základe toho máte potom výplatu. Toto je štandardné pre každého človeka, nie herca, ale zamestnanca. A teraz otázka je, že ak tí herci majú trvalú zmluvu zamestnaneckú v tom divadle a povedzme odchádzajú hrať alebo dabovať, alebo idú do seriálu, hej, berú si dovolenku, majú neplatené voľno? Pán Ludha kýve rukou, dám vám slovo o chvíľočku, lebo vy ste predtým. Ako sa to robí?“

O. Šoth – „Ja vám to vysvetlím. Ten systém je tu, už bolo v Slovenskom národnom divadle, keď sa pýtali, mne bolo veľmi smiešne, lebo som povedal, že vyrábame bryndzu, pretože ten zákon je zle postavený, čo sa týka umenia ako takého. Nahradili to kolektívne zmluvy, odbory. Ale viete, je veľa ľudí, ktorí to zneužívajú. Väčšinou sú to ľudia, ktorí nie sú silní hráči. To všetci vieme na Slovensku a je to celé zle postavené. To znamená, všade vo svete, čo by bolo riešením, je to, že ty sa zaväzuješ k určitému počtu predstavení za tú mzdu, ktorú máš. Keď inštitúcia ti to nezabezpečí, keď inštitúcia ti to nezabezpečí, pretože režisér ťa nechce kvôli tvojej kvalite vybrať, tak ti povie, že on je povinný ťa vybrať, lebo v odboroch to majú. Čo je a bsurdistan v celej Európe.“

Moderátorka – „A tak to funguje?“

O. Šoth – „Áno, u nás to tak funguje. Ďalšia vec, ktorá je, čiže ten filter robíš, ten najmenej hrá, najmenej spieva, ten nemá takú kvalitu. A keď ideš na súd a hovoríš o kvalite, nikdy ten súd nevyhráš, áno? Pozor. Takže, u nás je to tak. My sme dali šancu tým ľuďom, navrhli sme im odstupné, veľkorysé, to je desať mesiacov na základe platov. A tí ľudia mali dva mesiace, myslím, čas na to, aby si premysleli, či chcú odísť, alebo nechcú odísť. Vznikla genéza tých interpretov, umelcov celého divadla a ja som napríklad s určitými vecami nesúhlasil ako štatutár, lebo vy môžete, zo zákona nemusíte dávať odstupné. Pretože by to rozrušilo celý repertoár tak, že by ste nehrali. Bavme sa o divadle, kde je dvadsať hercov. Bavme sa o divadle, kde tanečnice majú štyri práce. Bavme sa o tom, koľko sú operovaní, a bavme sa o tom, koľko má opier Národné divadlo v Košiciach so šestnástimi stavačmi, koľko má SND, koľko má baletov, koľko má prvých sólistov, že sólista prvý nerobí zbor, operu, operetu, lebo by neexistoval repertoár. Čiže...“

Moderátorka – „Pán Šoth, ja vás teraz preruším, lebo toto je presne tá téma, na ktorú nám vie povedať práve pán Ludha, operný spevák. Ja len poviem divákovi, že vy ste odišli, spievali ste pre španielsku kráľovnú, vrátili ste sa na Slovensko, dostali ste výpoveď od pána Drličku. Dobré. Spolu s vami ďalší kvalitní speváci z opery, lebo vtedy prišiel pán bývalý riaditeľ Slovenského národného divadla s tým, že zo zahraničia tu budeme uplatňovať taký ten model, že budú chodiť hosťujúci umelci. No, vy ste skončili, ale akým spôsobom to fungovalo? Lebo naozaj, že predpokladám, že našich bežných divákov, ktorí každé ráno idú do práce na siedmu alebo na šiestu, cvaknú si to tam, osem a pol hodiny odrobia, idú domov, prípadne robia na smeny, a troška im toto nedáva zmysel, že ako funguje, vo vašom prípade fungovalo to, že ste išli spievať niekam inam a v opere ste mali trvalý pracovný pomer?“

Ľ. Ludha – „Vysvetlím. A to sa potom sa vrátim aj k tej konsolidácii. Ja nerozumiem, ako je možné, že v štátnom divadle, ako je národné divadlo, sú tri súbory a všetci majú iné podmienky. My v opere, ja

keď som mal napríklad koncert v Bratislave vo filharmónii, ja som si na každý deň musel vypísať neplatené voľno, na ktoré som ja a potom si z vlastných peňazí platil odvody do sociálnej, zdravotnej poisťovne. V činohre, podľa mojich vedomostí, toto nerobia. To znamená, že on hrá v činohre, popripade poberá penziu, učí aktivity v rozhlas, v televízii. A ja sa pýtam, tu je miesto na konsolidáciu. My tam máme dneska 12 ľudí, ktorí sú 70, 80 + a to nie je proti nim. Rozumiete? To nie je proti nim. To sú legendy, ktoré milujem tých ľudí. Ale, nehnevajte sa, aby štát platil dvojmo aj penziu, aj plat? Ved' oni nech idú na zmluvy. Keď si taký dobrý, a si potrebný, príď na zmluvu a dostaneš. Ale odvody? Prečo dva razy? Ved' to je prirodzený beh života, že keď dosiahne 65 rok, tak sa mi niečo v živote zmení, ja ostávam emeritný sólista, emeritný herec, legenda. Ale prečo by mal byť zamestnanec? Ved' ten plat môže ísť mladému, ktorý o dvadsať rokov môže byť ďalšia legenda, nie? Takto to vidím ja.“

Moderátorka – „Koľko je tam dôchodcov? Štrnásť?“

Ľ. Ludha – „No momentálne pätnásť. Dvanásť, bolo štrnásť. A ja som to...“

R. Parák – „A viete koľko predstavení odohrala činohra za rok? Napríklad za rok 24?“

Ľ. Ludha – „Nie, ale viem...“

R. Parák – „471. To je dvojnásobok toho. Dvojnásobok. Toho, čo balet alebo opera. Až 40 ľudí to hrá.“

Ľ. Ludha – „Ale ja sa nebudím o tomto...“

R. Parák – „91 percentná obsadenosť. To znamená, že ťažko rozprávať o tom, že tam niekto iba berie plat a nechodí do práce. A neberie si pri tom nejaké voľno.“

Ľ. Ludha – „Nie, ja som toto nepovedal...“

Moderátorka – „Počkajte, nechajte dohovoriť pána Ludhu, lebo vy ste mu do toho vstúpili...“

Ľ. Ludha – „Ale ja som toto predsa nepovedal. Ja som povedal, že keď sú potrební, nech idú na zmluvu a za každé predstavenie dostane plat, respektíve honorár. Ale odvody? Nehnevajte sa, aké odvody? A za čo? Ved' on má penziu. Aké odvody? Ako prečo by mal štát platiť dvojmo ľuďom? Nehnevajte sa, za po 60 rokov...“

R. Parák – „Za dôchodcu už ale štát odvody neplatí myslím, to má z dôchodku...“

Ľ. Ludha – „No ved' práve, ale ja vám ukážem, my sme to rátali tam to je štyristo tisíc ročne. Len tých štrnásť ľudí na platoch, a to som povedal, že by stáli len dvetisícpäťsto. Jeden človek aj s odvodmi.“

Moderátorka – „Pán Ludha, rozumiete...“

M. Šimkovičová – „Prepáčte, ja by som chcela reagovať.“

Moderátorka – „Nech sa páči.“

M. Šimkovičová – „28 predstavení činohra zrušila minulý rok. Dôvody si zistíte. 93,4 je návštevnosť opery a baletu. Ak teda hovoríte o 91 percentnej návštevnosti. 144 myslím, že prepustil pán Drlička zamestnancov, ale činohra zostala ako svätyňa nedotknutá. Čiže nerozumiem celkom tomu, čo sa všetko prepustilo v rámci opery a baletu. Ale oni nemohli hrať toľko predstavení, toľko opery a toľko baletu, pretože 144 ľudí prepustili a ten stav, ktorý bol okolo toho, to nemohol vykonávať. Čiže oni potrebovali prehodiť, asi to javisko pripraviť to všetko...“

Ľ. Ludha – „Dodnes nemajú interného basistu a keď robili novú operu Samson Dalila, museli zavolať hosťa, pretože na to nemajú tenora.“

M. Šimkovičová – „Prečo je tu taká selektívna solidarita?“

R. Parák – „To nie je selektívna solidarita.“

Ľ. Ludha – „No je.“

M. Šimkovičová – „Je.“

R. Parák – „To je o tom, že keď chcel, napríklad robiť takéto zmeny....“

M. Šimkovičová – „Ale hovorím vám o číslach.“

R. Parák – „...potreboval, potrebovali.... Ja tiež hovorím o číslach a tie čísla sú jednoznačne v prospech činohry, tak jednoducho chcem len povedať, že keď chcel urobiť takúto zmenu, Matej Drlička, teraz ho... takto, nechcem obhajovať Mateja Drličku, spôsob, akým vlastne boli prepustení tí operní speváci, podľa aj podľa môjho názoru, nebol absolútne správny. Nechcem, nechcem jednoducho ho obhajovať.“

M. Šimkovičová – „Neboli to len speváci, ale aj ten celý stav okolo toho.“

R. Parák – „Ale druhá vec, koľko zamestnancov má opera, koľko zamestnancov má balet? To sú stovky ľudí. 400 ľudí. A keď je 40 ľudí je jednoducho v rámci toho...“

Moderátorka – „Pán Šoth tu komentoval toto. Vysvetlite to, aby sme to pochopili, aký je rozdiel.“

O. Šoth – „Ako pán René Parák, akože zo svojej pozície, v tomto má pravdu. Lenže, existuje hudobné divadlo, ktoré sa s činohrou nedá vôbec porovnávať. Hudobné divadlo je najdrahší žáner, najvyššia kultúra je opera. Ktorá, napríklad si predstavte, že by mala 480 predstavení opera. To by sa zadržli nástroje, hráči, tanečníci, to nie že traja herci sú na javisku a s tým sa počíta. Činohra piati herci. Nevieť, či činohra má päťdesiat členov, hercov, často na javisku. Päťdesiat ľudí. Tak, ako kedysi to bolo. Pozor, to tak aj bolo. Ale čo sa týka opery, baletu, to je nejaký výkon. To znamená, prvý sólista, najviac sa mu opotrebuje hlas. To je strašne ťažká profesia. Druhý trubkár, predstavte si, keď ten trubkár štyri hodiny trúbi a večer ide, trúbi štyri hodiny. To môže dostať mozgovú porážku. Bavme sa o náročnosti profesie.“
Moderátorka – „Čiže ten operný spevák podáva výkon ako vrcholový športovec?“

O. Šoth – „To je ešte horšie. Lebo ja hovorím, aj ten herec, to je drina. Neskutočná, s emóciami, so všetkým. Lenže tento systém, ako hovorí pán Parák o tom hraní, o tých systémoch, my sa ne bavíme o tom, že opera Slovenského národného divadla má príklad 120 hráčov, my máme šesťdesiat. Áno, čiže tých šesťdesiat hráčov, tá frekvencia je iná, pretože ten človek nemôže ráno mať štyri hodiny frekvenciu a večer, lebo sa zblázni. Zvuk, orchester, to nejde. Tanečník nemôže stáť deväť hodín na špičkách, pretože bude mať skrvavené nohy, hej? Aj to sa deje, aj tá šikana existuje. Ved' to viete, počuli ste o tom. Ale tu je veľmi dôležitá iná vec, že ty musíš presne vedieť, koľko ten človek, aký výkon má. A teraz, nehovoriac o tom, opera má veľké náklady v hostí. Má aj činohra, menšie, a niekto balet. My nemáme hostí, preto máme výnosy plné. Ale sú operní speváci, ktorí dosahujú rámec Európskej únie kvality. To znamená, keď ty máš domáceho sólistu, príklad, ktorý naozaj už je pred zenitom, starší, že už je druhý hlas. Na ňu tí diváci neprídu, pretože naňho nedajú 300 eurový lístok ani zo srandy, ani na herca. To sa nedá porovnať, pretože to je medzinárodná scéna. A keď vy zoberiete fantastického speváka, napríklad sme mali vianočný koncert a mali sme prvého sólistu v Metropolitnej opere, v ktorej spieval, a to isté sólistka z milánskej Scaly, ktorá nie je angažovaná, lebo tam je stagione, ale inde sú. Čiže, to tiež nie je pravda, ale len to chcem dopovedať, že to sú kolektívne telesá. Čiže, ten herec môže, viete, mať monodrámu, jeden, a tých dvadsať hercov môže si točiť seriál, ale ten operný spevák nemôže. A to je to, že u nás ministerstvo kultúry je jedna organizácia, ktorá nás živí. Ja vám poviem, ktorý som mal návrh. Že človek, ktorý herec hostuje v Národnom divadle v Košiciach, čo je veľmi zriedkavé, kedysi to bolo pravidlo, že Košice a Bratislava spolu komunikovali. To dneska nie je.“

Moderátorka – „Teraz nekomunikujú.“

M. Šimkovičová – „...aby to takto fungovalo.“

Moderátorka – „Ja teraz, ja teraz....keď dokončíte....“

O. Šoth – „A my chceme, to znamená, koncepcia moja bola kedysi, že ten sólista opery ide cez Banskú Bystricu, kvalitný, príklad. Ľudha ide z Bratislavy do Bystrice, tam na škole robí seminár, príde do Košíc a má tri predstavenia za týždeň. Takže sa vyspieva. Bratislava nie je veľké mesto na to, aby ste sériovo hrali operu. To v žiadnom prípade....“

Moderátorka – „Teraz, teraz toto utneme, lebo už sme tak hlboko v týchto veciach. Dokončíte ešte a potom dáme ďalšie kolo.“

Ľ. Ľudha – „Ja by som ešte dokončil, lebo pre divákov toto môže byť možno aj únavné, lebo to sú veci, ktoré niekedy už nerozumiem ani ja, ale konkrétne veci poviem, ako ste sa ma pýtali, že ako to tam vyzeralo. Tak poviem vám rok 2022. Ja som mal premiéru v berlínskej Štátnej opere so Simonom Rattlom. Mal som premiéru v drážďanskej Semperoper s pánom Konvitschnym. Potom som mal premiéru v Madride, kde som spieval pre tú kráľovnú a v Budapešti. Za všetky tieto aktivity som mal v divadle neplatené voľno. To znamená, divadlo za mňa neplatilo ani cent. Ale bol som takto zavesený na klinčeku, že keď mi povedali - potrebujem ťa, tak som prišiel, a rád, a všetko - hocikedy. Za to som mal ročne, ja som to som už raz spomínal, ale poviem to ešte raz, lebo to je bizár. Za to som mal za rok 19000 eur. Za rok. Za túto službu, že som bol stále k dispozícii, človek, ktorý, naozaj som spieval na tých najvyšších, najväčších cenách s dobrými kritikami, tak to bolo nevýhodné. Tak ma prepustili preč. Tak potom na tie moje role chodil kolega, ktorý mal za večer 5 tisíc. Tak, toto není konsolidácia. Nehnevajte sa na mňa, toto bol môj v podstate tretina platu za rok, čo som mohol spievať každý deň, keď som doma. To znamená, klamstvo bolo to, že ja vyžieram Národné divadlo, pretože to nebola pravda, lebo keď som bol preč, tak za mňa neplatili cent. Napriek tomu na mňa mali právo, lebo tam to bolo, že keď potrebuje divadlo, ma môžu zavolať naspäť. Našťastie, sa to nikdy nestalo, lebo neviem, ako by sa to riešilo. Ale ešte sa vrátim k tomu, že mňa vždycky zaujímajú výsledky. Viete, celá táto feéria s týmito

pánom Drličkom skončila tak, že dnes je opera v troskách. Totálne v troskách. Oni hrajú päťkrát za mesiac nejaké dva tituly, nemáte na čo ísť. Nemáte, oni nemajú technikov, nemajú ako postaviť tie scény, nemajú nič. Proste opera po 106 rokoch na Slovensku je koniec.“

R. Parák – „A toto je výsledok podľa vás, pána Drličku?“

Ľ. Ludha – „Nie podľa mňa.“

R. Parák – „To je výsledok, podľa mňa trojnásobne predĺžovanej zmluvy pani riaditeľky Ťapákovovej, ktorá nie je ani transparentne vybraná...“

Moderátorka – „Ale ona tam predtým nebola, viete...“

R. Parák – „Neni schopná podľa mňa s týmto stavom absolútne nič urobiť.“

M. Šimkovičová – „A ona s týmto má čo spoločné?“

Ľ. Ludha – „Toto ja sa s vami nepriem...“

R. Parák – „Jak že nemá, je generálna riaditeľka. Akože, kto sa má o to starať?“

Moderátorka – „To sa teraz dostávame do bodu, aby sa trochu tie vášne upokojili...“

Ľ. Ludha – „Ale toto ja sa s vami nepriem. Toto s vami nepriem. Ja, myslel som tak isto, pozrite sa, povieť to tu na rovinu, ako bolo. Ja som prišiel s ideou, lebo my sme sa s národným divadlom súdili. Jeden z nás to už vyhral. Tam naozaj hrozilo, že divadlo by mohlo prísť o veľké peniaze, pretože všetky tie právne veci boli na našej strane. Jeden to už vyhral, ale pri stave dnešného súdnictva, my sme si povedali, že proste nebudem do osemdesiatky čakať na nejaké rozhodnutie. Tak som bol iniciátor stretnutia s pani Ťapákovou, že si teda sadneme a že - dohodneme sa. To bolo takto pred rokom, v januári. Pred rokom. Povedala, že sa dohodneme. V októbri minulého roku nebolo nič, keby som ja neinicioval, neinicioval stretnutie cez Rasťa Štúra, sme kamaráti, že však preboha, tak snád' to vybav, tak dodnes by to nebolo nič. A toto ja zase pri všetkej úcte k vám a ku všetkým, musím povedať, že naozaj, ona sa s nami bavila veľmi priateľsky. Veľmi otvorene. Nemôžem na ňu povedať nič zlé, ale čo sa týka tohoto výkonu...nič.“

Moderátorka – „Neposunuli ste sa?“

Ľ. Ludha – „Posunuli. Nakoniec sme sa dohodli. Oni sa nám ospravedlnili.“

Moderátorka – „A ideme teraz na ďalší krok. Lebo je to o peniazoch. Je to o peniazoch. Videli sme, aké vášne vyvolala táto jedna vec. Či to bolo právom, neprávom, proste je to nejaký symbol niečoho, vášne sa spustili. Toto ale nie je koniec šetrenia. Čiže otázka, že čo bude pokračovať ďalej v rámci šetrenia, v rámci konsolidácie, a kde možno vidíte takú tú nášľapnú minú, že to môže spustiť podobné vášne? Alebo už to pôjde iba vecne po číslach, pani ministerka?“

M. Šimkovičová – „Tak, keď to nespustilo vášne v tom roku 2022 pri 140 ľuďoch z divadla, tak teraz by sa asi mohli odložiť trochu tie emócie. Lebo ak sa tu rozprávame o tom, že naozaj nielen Slovensko, ale celá Európa konsoliduje, a teda pozrieme sa do zahraničia, že ako tam žijú, či už divadlá, kultúra, alebo aj iné odvetvia, iné rezorty, tak všade sa šetrí a všade sa prepúšťa. Kto bude mať prácu, tak môže byť v podstate šťastný človek. A títo herci, o ktorých sa tu my rozprávame, o troch osobách, hej, pretože pani herečka je na materskej dovolenke, zo zákona teda nemôže byť prepustená a jednému skončila zmluva a tí traja môžu naďalej hrať, čiže de facto nestratili prácu. Ale ak by sme sa pozerali na kultúru a na to, čo sme tu spomínali v úvode, že máme veľa historických pamiatok. Ja som vošla do rezortu, kde napríklad na hrade Červený Kameň bol padnutý strop, ktorý spadol pred takmer štyrmi rokmi a nikto s tým nič nerobil. Nerozumiem tomuto barbarstvu, že keď vám padne strop na v administratívnej budove a vy si odtiaľ zoberiete veci ako riaditeľka a necháte to padnuté... Pre mňa je to barbarstvo. Kúsok ďalej odtiaľ, tiež na hrade Červený Kameň sa prepadla strecha a tieklo do interiéru, čiže zase sa tá celá stavba musela nejakým spôsobom riešiť. Ale aj to sa nechalo tak. Čiže Správa rezortných zariadení vďaka tejto Správe rezortných zariadení sme tento havarijný stav, lebo to sú havarijné stavy. A vtedy musíte premýšľať. Musíte premýšľať. Ani nechcem všetko tu akože riešiť, ale vtedy musíte premýšľať nad tým, ako rýchlo zachrániť tú národnú kultúrnu pamiatku. A tak sme teda opravili tieto stropy a strechu. Ďalšia vec bol Spišský hrad. Tam sme skoro prišli o zápis do UNESCO a to už by, to by bola hanba pre nás absolútna. Ale nikoho to nezaujímalo. Zase sme to museli byť len my, ktorí sme to o päť minút dvanásť opravili. Teraz sú obrovské mrazy, ono by to padlo. A zápis do UNESCO to trvá roky.“

Moderátorka – „Možno sa ešte dostaneme k týmto stavebným veciam. Krásna Hôrka napokon. Tiež nekonečný príbeh.“

M. Šimkovičová – „To je nekonečný príbeh. Od roku 2012, máme rok 2026. To tí predkovia, ktorí stavali tú Krásnu hôrku bez tej techniky, ktorú máme my k dispozícii....“

Moderátorka – „Lebo pre mňa je to hrad môjho detstva.“

M. Šimkovičová – „Pre viacerých.“

Moderátorka – „Pre viacerých, áno. Pán Parák, vy ste tu ako tímlíder SaS, opozičný. Pozeráte sa na to iným pohľadom ako ministerka. Logicky. Kde by ste možno vy videli priestor, ako šetriť. Ako teraz poďme tak konštruktívne sa na to pozrieť, že keby ste boli ministrom, ako by ste šetrili vy. A otázka je, či by mali mať herci, tí kritickí herci, napríklad aj imunitu pri prepúšťaní, že toto stačí, aby boli imúnni voči akémukoľvek prepúšťaniu.“

R. Parák – „Ja už by som tému hercov a prepúšťania hercov už opustil, lebo vzbudzuje to evidentne zbytočne vášne a v konečnom dôsledku, naozaj sa bavíme o mimochodom takisto smiešnych peniazoch. Ale čo sa týka, ak sa to týka týchto 3 ľudí.“

Moderátorka – „Keby ste boli tým ministrom, čo by ste urobili vy?“

R. Parák – „Ale poďme naspäť vlastne k tomu, že v mnohých veciach, paradoxne, napríklad ja s vami súhlasím. Ja súhlasím s tým, že by mala existovať nejaká inštitúcia, ktorá efektívne využíva verejné zdroje, ale predtým má existovať nejaká odborná diskusia, ako by mala táto inštitúcia fungovať, ako by mala pôsobiť. Ak založím Správu rezortných zariadení, tak si tam v prvom rade potrebujem dostať ľudí, ktorí sú odborníci, aj na takéto typy. Lebo my teraz neopravujeme baráky v Petržalke, a nezateplujeme priestory, jednoducho my riešime...“

M. Šimkovičová – „No veď tam bola tá odborníčka, ktorá to nechala tri roky padnuté.“

R. Parák – „No ale tak jednoducho Správa rezortných zariadení momentálne nemá odborníkov, nekomunikuje s odbornou obcou. Nekomunikuje s nikým, kto vlastne pôvodne nejakým spôsobom to robilo...“

M. Šimkovičová – „My sme to opravili. Ale naše výsledky hovoria za to, že sú tam odborníci.“

R. Parák – „Vaše výsledky hovoria to, že na Krásnej Hôrke sa teraz zablokovalo ďalšie opravovanie toho hradu práve kvôli chybám, ktoré urobila Správa rezortných zariadení. Čo znova potenciálne predraží celý projekt.“

Moderátorka – „Je to tak?“

R. Parák – „A druhá vec je...“

M. Šimkovičová – „Absolútne.“

Moderátorka – „Počkajte. Lebo či to tak je, alebo nie je, ja som tiež robila rozhovor na túto tému a úplne sa mi nezdá, že máte pravdu. Ale opýtam sa vás, lebo...“

M. Šimkovičová – „Správa rezortných zariadení funguje od februára minulého roka. Osemnásť mesiacov sme museli analyzovať technické nedostatky, ktoré boli na Krásnej Hôrke urobené. Popritom sme zachránili ten Spišský hrad, teda ten románsky palác. To, čo sa tam udialo, veď koniec koncov sa to aj dozvieme, lebo aj vďaka Bohu sa tam robí poslanecký prieskum. Takže všetky tieto náležitosti budú k dispozícii, pretože to iniciovala opozícia. Ale keď som bola fyzicky na návšteve Krásnej Hôrky, tak som bola z toho zhrozená, keď som sa pýtala, že prečo sa nezačalo s opravou v roku dve tisíc dvanásť v marci s opravou toho hradu, kde vlastne horelo? Prečo sa začalo s riešením úplne inej časti hradu? A za ďalšie, ja nie som ani stavebný inžinier, ale úplne z takého laického rozumu. Ak vám sa niečo stane a potrebujete opraviť dom, nezačnete od vrchu, od strechy? Prečo sa teda nezačal riešiť ten vrchný hrad? A ten riešime až my. Čiže stredný, spodný a stredný hrad sa nejakým spôsobom....“

Moderátorka – „To je zase, tieto detaily nechajme potom na poslanecký prieskum...“

R. Parák – „Akože v tomto s vami súhlasím. Napríklad to, že sa neriešil vlastne horný hrad, neriešili sa vlastne tie strechy. A tak ďalej, tomu rozumiem. A takto. Aby sme boli úprimní, množstvo chýb sa udialo už aj, samozrejme, pred vašim ministrovaním. Ja teraz hovorím skôr o tom, že tam bola, vytendrovaná nejaká firma, ktorú momentálne, ktorá sa momentálne právne bráni, a tým pádom môže zablokovať ďalší proces, čo môže potenciálne viesť k predraženiu. Čiže len to som chcel povedať. A ďalšia vec ešte, ešte keď sme pri Správe rezortných zariadení, tak je to nákup. Nákup v Polhore v pozemku najskôr za tri a pol milióna, potom, chvála Bohu sa podarilo, aj vďaka tomu, že opozícia sa do toho pustila, znížiť tú cenu na primeranejšiu cenu. Ale stále sa bavíme o 1 celá, myslím, že 9 milióna, ktoré nemuseli sa teraz vlastne nejakým spôsobom míňať na pozemok, ktorý ešte nemá ani prístupovú cestu. Prečo sme neriešili...“

M. Šimkovičová – „Prosím vás...“

R. Parák – „Reálne existujúce budovy, ktoré sa dajú.“

Moderátorka – „Nechám, áno...“

Ľ. Ludha – „Pani moderátorka, prosím vás, mohol by som vstúpiť do toho, ja som mal pocit, že som bol pozvaný do relácie o kultúre a politike a nie o kosačkách, ani nie o strechách...“

Moderátorka – „O kultúre. A nie o technických veciach...“

R. Parák – „Ale bavíme sa o tom...“

Ľ. Ludha – „Nie, vy ste začali tému, ktorá je úplne mimo.“

R. Parák – „Ja som dostal otázku, na čom by som šetril.“

Ľ. Ludha – „Ale načo sem ťaháte kosačky a hrad?“

R. Parák – „Lebo to sú veci, na ktorých by sa dalo šetriť.“

Ľ. Ludha – „Ale toto není téma tejto debaty.“

Moderátorka – „Čiže... Dobré... A na tých by ste šetрили vy. Dobré. Poďme teraz konkrétne sa baviť...“

Ľ. Ludha – „Šak to není pravda...“

Moderátorka – „Ale mne sa to páči, že si to takto vydiskutujete...“

Ľ. Ludha – „Ale máme tu 50 minút, tak preberajme veci, na ktoré sme tu.“

Moderátorka – „Ale ideme na kultúru, nie na technické.... Pán Šoth.... vy ste... ja sa Vás opýtam. Hovorím, ako by sa, alebo pýtam sa, ako by sa, kde by sa šetřilo. Vy už v Košiciach ste začali minulý rok. Ak som teda pochopila správne, čo bude ďalšie kolo vlastne u vás, akým spôsobom budete šetriť vy?“

O. Šoth – „Takže v rýchlosti. My sme dvihli výnosy. Milujeme našich divákov, milujeme naše divadlo. Aj negatívnych, pozitívnych, všetkých. Máme dosť veľa stretnutí, snažíme sa spoločne nájsť spoločného menovateľa, to znamená - pre operu, pre činohru, pre balet. Potrebujeme vysoké výnosy. Tieto šetřenia, to, čo hovorí pán Parák, to je z Európskej únie. To sú tie štátne zamestnanecké platy. Tam je problém, že tam je prezamestnanosť. Preto dneska prišiel audit personálny do Košíc. Mal som štyri kontroly, hĺbkové audity na základe mediálnych výstupov, len intríg, nereálnych vecí. Čo sa týka toho šetřenia, vy môžete čo? Interpret hrá, vytvoríte mu podmienky maximálne, aké chcete. Keď nemôžete, tak ako riaditeľ musíte použiť svoje finančné prostriedky preňho, aby ste mu zabezpečili benefity. U nás to je tak. To sa dá veľmi rýchle overiť.“

Moderátorka – „Cíti to divák, toto všetko? Ten divák to... nevidí na tom, že stále hráte toľko, čo ste hrali...“

O. Šoth – „Nie....Nie... hráme pre diváka. Milujeme nášho diváka, lebo si neviete predstaviť, keď vám stúpnu v krízových variantoch o 60, 70 % výnosy bez reklamnej pomoci. Pretože my nemôžeme za to, že naše divadlo malo 1000 miest, rekonštrukciou 500 a teraz, keď má 500 miest divadlo, kde sa hralo Labutie jazero, všetky tie tituly, tak sa to nebude hrať a urobí sa komorný repertoár? To nikde vo svete neexistuje.“

Moderátorka – „Viete čo ma zaujíma? Vždy ma to zaujímalo. Teda tie posledné veci, čo sa diali v kultúre. Pán Ludha vlastne tiež nejakým spôsobom na toto reflektoval. Ale, tá politika, ktorá sa vnáša do kultúry, hej? A teraz. Videli sme, čo sa dialo v Bratislave. Ja sa k tomu musím vrátiť, prepáčte. Ale videli sme, že v Bratislave sa čítali preslovy po predstavení, herci sa postavili, čítali. A to ma teraz zaujíma, že ako košické divadlo na toto reagovalo, či sa u vás tiež niečo také dialo, alebo či sa zvažovalo, či sa niečo také bude diať.“

O. Šoth – „Tieto veci chcem vysvetliť na správnu mieru. Ľudia to nevedia. Teraz budeme mať fantastickú debatu, ktorú nefinancujeme my. Po 25. rokoch bude obrovská, stretnutie 80 rokov slovenského divadla, kde bude 30 ľudí, kde sa tie veci dajú na správnu mieru, lebo v Divadelnom ústave tie historické veci, nemáme. A v čom to je? Košické divadlo nikdy nebolo politické divadlo. To málokto vie. V päťdesiatych rokoch my sme boli jediné divadlo, ktorý všetkých disidentov, ktorí nemohli robiť Česi, Slováci, od režisérky Lokvencovej, Kúru, ktorého nezobralo SND, ho vyhodilo o ulice, keď v noci ho vyhodil minister kultúry, lebo mal väčší úspech ako ruský pár a Saša Machovca obesili. To sú šialené informácie, tak my, Košice, ich zobrali. To znamená, ja si myslím, že každý interpret má nárok na svoj názor. Nie v divadle. To končí v šatni. Ja neviem si predstaviť, lebo ja som zažil revolúciu, ja som bol v osemdesiatom deviatom, keď bola štrajková pohotovosť, bol som v činohre, keď sme odmietli hrať, keď sme sa vzdali platov. Ja si veľa vecí pamätám. Dneska nie je tá situácia. Nikto sa platov nechcel vzdať, hej? Každý o tom len trepe dve na tri, ale my sme nechodili. Ale u nás ten herec, ten daný, má

svoj súkromný Facebook, má všetko. On má právo nesúhlasiť, má právo nesúhlasiť, to znamená, je vláda určitej politickej strany. To je veľmi dôležité. Dostane dôveru, volíme to, tešíme sa. Kto nás sklamal? Oni. Prečo oni nás berú k svedkami proti druhej vláde? Nech si to oni vyriešia. My sme to nechceli, my sme nerobili nič zlé. To je ich neschopnosť a ich pocit významnosti a dôležitosti. To je veľmi podstatné. Lebo my v revolúcii, aby ste vedeli páni a dámy, v 89 roku, prvá signálna vec bola - slobodné voľby. My sme nehrali to, či budeme kapitalizmus, socializmus, slobodné voľby. Pamätám si 11. decembra, keď sme sedeli v historickej budove Národného divadla, kde mám fotografiu, kde zavolali Havlovi a Kňazkovi, že štvrtý dodatok ústavy, že vedúca úloha komunistickej strany skončila. My sme všetci plakali od šťastia. Nikto nebol proti Havlovi, ako herci dnes hovoria v Noci divadiel, že tam pískali. To je klamstvo. Nemôže si tu každý robiť svoju históriu. Tí ľudia tiež veľa zabudli, čo urobili. Každý robíme chyby a tieto Košice sú úžasné v tom, že ja zamestnávam ľudí. Napríklad ja vám poviem konkrétne, keď chcete vedieť. Barbora Šajgalíková, fantastická výtvarníčka, mi robila dizajn celej sezóny. Matúš Bachinec je môj umelecký šéf, ktorý boli na konkurze s pánom Drličkom do DPOH. A prečo by nemohli u nás robiť a povediac, že so Šothom, že je kolaborant. Kde sme? Všetci majú nárok, talentovaný človek, dostať chlieb. A to je jedno, aký máte názor. Veď ja som ten človek z tej havlovej generácie z Prahy, od veľkých ľudí, na rozdiel od tých slovenských spoluobčanov, ktorý som prežil neskutočné veci za bolševika v Prahe, ktoré priamo bolo riadené Moskvou. My sme mali slobodný socializmus tu v Bratislave. Verte tomu.“

M. Šimkovičová – „Ja súhlasím, že politika nepatrí do kultúry...“

Moderátorka – „A práve to sa chcem, opýtať...“

M. Šimkovičová – „Určite nie do divadla.“

O. Šoth – „Len dopoviem...prepáčte... len jednu vetu dopoviem...“

M. Šimkovičová – „Ja by som len chcela povedať, na základe týchto záležitostí, ktoré sa diali pred predstavením. To, že teda sú divadlá vypredané predstavenia napriek všetkým konsolidačným opatreniam, to, čo teda aj hovoríme, si u nás na poradách s riaditeľmi našich inštitúcií, napriek tomu, že sa zvýšilo vstupné do divadiel, tak je tam 93,4 úspešnosť týchto predstavení a taká je návštevnosť. Ale to, že idú politicky agitovať pred predstavením, je podľa mňa absolútne neprípustné. Tu sa hovorí, že my sme dávali nekompetentných ľudí. O mne sa hovorí, že som nekompetentná, neviem, o akých kompetenciách sa rozprávame, ale táto agitácia tam nepatrí. Nám potom telefonujú ľudia a chcú vrátiť vstupné, čo je prirodzené. Ľudia si idú do divadla oddýchnuť. Je jedno, či ste koalícia, či ste opozícia. Kultúra má byť pre všetkých, kultúra má spájať ľudí, kultúra má byť nad politikou a my ako ministerstvo kultúry máme podporovať všetko, čo spája ľudí a nie ich rozdeľuje. Takže ak ideme na predstavenie, na činohru, nemôžem si tam vypočúť nejakú ideologickú agitačnú činnosť pár ľudí. Čo keď v tom hľadisku sú ľudia, ktorí sú proti tomu? Oni s tým nesúhlasia. Oni prišli za kultúrou si oddýchnuť, oni chcú relax. Oni majú plné zuby politiky, preto idú do divadla.“

Moderátorka – „Ja, prepáčte, ..“

R. Parák – „Ja, na to si dovolím, prepáčte, pre mňa...“

Moderátorka – „Prepáčte,.. prepáčte, prepáčte, tuto pán Ludha je na čakačke...Skúste vy.“

R. Parák – „Nech sa páči...“

Ľ. Ludha – „Takto. V podstate máte pravdu všetci. Všetci máte pravdu. Divadlo a politika vždy boli prepojené. Len ide o to....“

R. Parák – „Musia byť prepojené.“

Ľ. Ludha – „Ale....nie, počkajte. Nechajte ma dohovoriť. Ide o to, aké divadlo. Pretože napríklad Vlasta Burian, Voskovec – Verich Oslobodené divadlo. Samozrejme, áno. Lenže pozor, to boli súkromné projekty.“

M. Šimkovičová – „Tak.“

Ľ. Ludha – „To boli súkromné projekty, kdežto ja vám poviem iný príklad. V päťdesiatom druhom roku v Národnom divadle v Prahe žiadali kolegyne pre Štepiňkovú trest smrti. Za to, že bola, že ju chytili na hraniciach na prechode do zahraničia. Kolegyne pre kolegyňu žiadali trest smrti. Nakoniec dostala len desať mesiacov. To bolo v štátnom divadle. Tam, prepáčte, dno. A takisto si myslím, že keď sa tu, keď si tuná niekto spraví súkromnú súkromnú platformu, nikto nemôže proti tomu nič mať. Ale písal mi kamarát, bol v martinskom divadle, ja budem konkrétny, na nejakej shakespearovskej hre. Už o kvalite nebudem hovoriť, to sem nepatrí, čo mi povedal. Ale po predstavení vyšli herci von a povedali, že idú

teraz čítať tieto, tieto svoje veci a komu sa nepáči, nech ide domov. V štátnom divadle povie herec, že chodte domov? Tak to si pomýlili. A ja vám dám ešte jeden príklad k tomu, iný. Ja vám dám, teda dobre, tak poďme inam. Poďme sa baviť o galérii. Budem zamestnaný v galérii, v štátnej galérii a budem maliar a budem galerista. A jedného dňa si ja zoberiem 15 stojanov a rozvešám si tam svoje obrazy. Bude to normálne? No, bude to normálne, že ja začnem presadzovať v štátnej galérii svoje obrazy, lebo tam pracujem? To je nonsens. Tak chod' do súkromnej galérie a vystav si svoje.“

R. Parák – „Pravdupovediac, pardon, prepáčte...“

Moderátorka – „Prepáčte, ešte necháme tu jednu vetu pánovi Šothovi, a potom je javisko vaše.“

O. Šoth – „Ja som... To tá politika a divadlo. Ja chcem jednu veľmi dôležitú vec povedať, že ja si myslím, že zrkadlo spoločnosti umelca je jeho repertoár.“

Ľ. Ludha – „Tak.“

O. Šoth – „Nie schôdze, za štátne peniaze, a štátnu elektrinu. A viete, čo je najväčšia manipulácia? Vy, keď urobíte tých ľudí emocionálnych, otvorených a začnete im niečo čítať, čo neviete naspamäť....“

Moderátorka – „Sú senzitivnejší?“

O. Šoth – „...tak tých ľudí devastujete psychicky a manipulujete nimi. To je pravda, to každý hovorí.“

Moderátorka – „Nechám teraz reagovať pána Paráka, lebo on má na to svoj pohľad.“

O. Šoth – „Len to dopoviem. A viete čo je veľmi dôležité? My máme predstavenie Zvláštna radosť žiť, každý deň odvalu, manipulácie, to treba vidieť. To je to zrkadlo dnešnej spoločnosti. Druhé Nočná skúška, tretie Horáková a štvrté Franková. To hráme v zahraničí, častejšie ako doma, v Čechách, Poľsku a Maďarsku. V Maďarsku sme otvárali svetový festival Miladou Horákovou. Pozor, to treba vedieť históriu.“

Moderátorka – „A to sú dôležité, ťažké témy, historické.“

O. Šoth – „Preto ja hovorím o tom, že pre mňa, umelca, lebo ja som tvorivý človek. Prepáčte, nie som politik, ani nechcem byť politik. Je o tom, že vy ste zrkadlom tej spoločnosti. Vy, keď vidíte ten tlak okolo, vy sa snažíte cez svoju subjektívnu výpoveď vytvoriť úprimný príbeh o láske, o devastácii buď mladého, takého človeka, takého...“

Moderátorka – „Už vás, už vás teraz musím zastaviť. Myslím, že sme pochopili a teraz. Vy ste povedali jednu dôležitú vec. Že v takej situácii, keď je divák pod vplyvom takejto, napríklad aj ťažkej hry, ako je treba o Milade Horákovovej alebo o Anne Frankovej, že ten divák je manipulovaný potom tým politickým prejavom. Vnímame tú? Ja viem, že vy máte iný názor, ste v opozícii, ja to absolútne akceptujem, rešpektujem. Ale teraz otázka je, že vnímame ten argument, ktorý povedal tu teraz pán Šoth, že je to manipulácia v citlivom momente?“

R. Parák – „Takto, sú dve roviny, samozrejme. V prvom rade, bavili sme sa o tom, pani ministerka tu spomínala, že divák si chodí oddýchnuť do divadla. Ja som presvedčený, že divák má chodiť do divadla alebo na umenie rozmyšľať, má to nejakým spôsobom zaujať, má tam počuť rôzny pluralitný názor. Divadlo aj umenie ako také musí vstupovať do diskusie vo verejnom priestore aj kritickým spôsobom, aj satirickým spôsobom. Má sa vyjadrovať k politike, má sa vyjadrovať k súčasnému daniu, tým vlastným umením samozrejme tak isto. V prípade, to, čo sa tu teraz bavíme a to bol kultúrny štrajk, do ktorého vstúpili do prípravného kultúrneho štrajku vlastne jednotlivé divadlá, ktoré sa prihlasovali k nemu, majú právo v rámci prípravného kultúrneho štrajku o tom informovať. To si predsa veľmi jasne vydiskutovali s právnikmi, atď., čiže to nebolo niečo, kde by oni svojvoľne porušili pracovnú disciplínu a využívali priestor verejnej inštitúcie. ... pardon, prepáčte...“

Moderátorka – „Opýtam sa....“

M. Šimkovičová – „Pamätáte si na etický kódex? Na Etický kódex pána Drličku si pamätáte?“

R. Parák – „Áno.“

M. Šimkovičová – „Etický kódex. Etický kódex nechceli podpisovať herci, ktorí potom, za čas, počas našej koalície rozprávali na pódioch to, o čom vy rozprávate, že to je prejav.... Ja si vážim slobodu slova, vážim si demokraciu. Absolútne. Ale to nepatrí tam, do toho priestoru, kde to hovorili.“

R. Parák – „Ja len vysvetľujem, prečo to robili...“

M. Šimkovičová – „Môžu to, môžu to robiť presne tak, ako ste to povedali vy. Môžu to robiť v súkromných divadlách, môžu to robiť vonku. Nech každý vyjadrí slobodne svoj názor. Podpísali etický kódex. Pamätáte si to? Určite si to pamätáte.“

R. Parák – „Ale v prípade, že sú v štrajkovej pohotovosti, čo bol ten prípad. Prípravný štrajk....“

Moderátorka – „Pán Šoth, ako to je...posúďte to vy ako riaditeľ divadla.“

R. Parák – „Vtedy jednoducho naozaj majú právo vyjadriť takýto svoj názor. Ale ešte raz by som...“

Moderátorka – „Majú?“

M. Šimkovičová – „Nie na pôde štátneho divadla.“

R. Parák – „Majú. Som o tom presvedčený, že áno.“

M. Šimkovičová – „Určite nie.“

Moderátorka – „Opýtam sa manažera divadla.“

O. Šoth – „Existuje zákon, existuje legislatíva. Bavme sa o tom, že keď ja mám svoj názor a pôjdem von, a si ho rozprávam alebo budem si to do sociálnej siete, nemusím s ničím súhlasiť. Môžem mať pravdu. Ideme sa baviť o tom, že skončí predstavenie, divák tleska. Ja som tvorca, ja nie som interpret a nemám problém interpretačného komplexu byť vytleska... Takže ľudia tleskajú, sú nadšení, plačú, niektorí vám píšu esemesky. A teraz, ty, ten najkrajší zážitok, nechcem povedať katarzie, ktorý máš, ti niekto prizemní do niečoho, čo ty vôbec nechceš počuť. A ty ho v tom emocionálnom, v kráse, ktorom má od tých hercov, od tých spevákov, od toho Wagnera, Verdiho, dostaneš do nejakej lopaty, ktorú ty potrebuješ povedať a čítať. Pre mňa je to nemysliteľné. Viete v čom? Ja som si to zisťoval, lebo sú veľké problémy. Vo Francúzsku, s verbovaním do vojny osemnásťročných, neviem kde, v Berlíne, vo všetkých divadlách. Mňa to zaujímalo, že či tá Európska únia vôbec tým kódexom, ktorý my sme takisto museli mať, lebo to je nariadenie EÚ, čo povedali, že my robíme diskrimináciu, že kto sa čo má vyjadrovať, do čoho. Takže ja len dopoviem, nikde to neexistuje. V žiadnom divadle. To bolo Slovensko a občas je Česká republika.“

Moderátorka – „Čiže to je naše špecifikum.“

O. Šoth – „To je špecifikum.“

Moderátorka – „Dáma a páni, blížíme sa k záveru. Máme naozaj posledné minúty a ja mám na vás veľmi stručnú, veľmi krátku, jednoduchú otázku, ktorá si pýta jednoduchú odpoveď. Je kultúra, umenie na Slovensku slobodné? Pani ministerka.“

M. Šimkovičová – „Je absolútne slobodné. Ja som tu pred chvíľou spomínala, že si vážim slobodu slova a demokraciu. Každý môže slobodne vyjadrovať svoj názor. Vyšpecifikovali sme si, že na pôde národného divadla alebo štátnych inštitúcií sa to nehodí. Preto majú priestor kdekoľvek inde, či sú to sociálne siete, kdekoľvek. Takže pre mňa je sloboda absolútne prioritná.“

Moderátorka – „Pán Parák, súhlasíte s tým? Je to tu, to prostredie slobodné?“

R. Parák – „Kultúra jednoducho aj v takýchto ťažkých podmienkach kultúrnej vojny, ktorú tu práve rozpútalo, rozpútalo klanové rozmýšľanie ministerstva kultúry a hlavne teda pani Šimkovičovej a pána Machalu, jednoducho sa snaží byť slobodná za každých podmienok. Nemá na to teraz najšťastnejšie podmienky, najmä kvôli absolútnemu únosu verejnoprávných fondov, ako je napríklad Fond na podporu umenia. Jednoducho, vytvárame si tu, bohužiaľ, vytvárajú sa tu....“

Moderátorka – „Používate silné slová a ja chcem od vás.. ale .. ale...chcem od vás odpoveď, odpoveď, či je slobodné to prostredie.“

R. Parák – „Vytvárajú sa tu nepriatelia...nepriatelia štátu, a tým pádom jednoducho tá sloboda stojí tých ľudí mnohokrát to, že jednoducho to musia robiť za ťažkých podmienok, bez financií a bez toho, aby nejakým spôsobom...“

M. Šimkovičová – „Dobre, ja musím zareagovať na Fond na podporu umenia.“

Moderátorka – „Veľmi, veľmi poprosím, pán Parák, prosím, ešte...“

M. Šimkovičová – „Musím zareagovať na Fond na podporu umenia. NKÚ jednoducho povedal, že musíme zmeniť zákon. Prekáža vám transparentnosť vo Fonde na podporu umenia? Idú trestné oznámenia...“

Moderátorka – „Pani ministerka, máme poslednú minútu...“

R. Parák – „Ale tam nič transparentné nie je.“

M. Šimkovičová – „Máme 3500... Je tam absolútne...“

Moderátorka – „Myslím si, že toto je téma na ďalšiu reláciu a veľmi rada ju urobím....“

R. Parák – „Momentálne nie je. Štruktúra... činnosti je protizákonná.“

Moderátorka – „Pán Šoth, je, máme slobodu v kultúre, v umení?“

O. Šoth – „Viete, ja sa stretávam. Ja sa stretávam s veľa ľuďmi názorovými. Ja som veľmi šťastný, že žijem v tejto republike, že som v demokratickom, slobodnom štáte. Ako Masaryk povedal, že sme k tomu pred predaním, pretože sme nezažili tých veľkých kráľov...”

Moderátorka – „Čiže sme slobodní.“

O. Šoth – „Že sme slobodní. A ja vám poviem, že zažil som dobu cenzúry...”

Moderátorka – „Musím dať slovo pánovi Ludhovi.“

O. Šoth – „Ešte sa mi nestalo, aby mi niekto navrhol, koho mám vyhodiť, čo mám zle urobiť, kto ma manipuloval...”

M. Šimkovičová – „Cenzúra.“

O. Šoth – „Ani na ministerstve kultúry...”

M. Šimkovičová – „Ďakujem.“

O. Šoth – „...nie je pravda, že pán riaditeľ Machala chcel odo mňa menné zoznamy ľudí, to som nezažil.“

R. Parák – „Ste šťastný človek.“

Moderátorka – „Ďakujem. Pán Ludha.“

Ľ. Ludha – „Vy ste sa ma kedysi pýtali, že prečo si myslím, že stále štrajkujú iba činoherci. Ved' tam je aj opera, aj balet. Ja dám len takú rečnícku otázku, nechcem na nič poukazovať.“

Moderátorka – „Veľmi nakrátko, prosím.“

Ľ. Ludha – „Ako je možné, že len v jednom súbore, a to v činohre, v rámci štátneho divadla, operuje pobočka otvorenej spoločnosti pod názvom Činfond. Čo my vieme presne, kto to platí a ešte pýtajú dve percentá z daní občanov a s tým mali uvedené, že všetky peniaze ostávajú v divadle. To znamená, kde predpokladám, nemajú prasiatko...rozdeľujú si peniaze medzi sebou.“

Moderátorka – „Ale to je tiež na ďalšiu tému. Prepáčte, že musíme končiť. Toto je na ďalšiu tému.“

Ľ. Ludha – „To by ma zaujímalo.“

M. Šimkovičová – „Aj mňa.“

Moderátorka – „Ďakujem veľmi pekne, že ste prišli. Mojimi hosťami dnes boli Ondrej Šoth, ďakujem.“

O. Šoth – „Ďakujem.“

Moderátorka – „René Parák, dovidenia.“

René Parák – „Ďakujem za pozvanie, dovidenia.“

Moderátorka – „Martina Šimkovičová, ďakujem, že ste prišli.“

M. Šimkovičová – „Ďakujem.“

Moderátorka – „A Ľudo Ludha. Ďakujem, že ste prišli.“

Ľ. Ludha – „Ďakujem za možnosť a pozvanie.“

Moderátorka – „Vážení diváci, ďakujeme za pozornosť. Moji hostia sa s vami lúčia a my sa tu opäť uvidíme pri ďalšej epizóde Odpovedí s Ankou Žitnou. Dovidenia a pekný večer.“

* * *

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. „Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.“

Podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.: „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

* * *

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. „Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“ Predmetný program Odpovede s Ankou Žitnou vzhľadom na svoj obsah a témy, späté s aktuálnym spoločenským a politickým dňom (dopad konsolidácie verejných financií na kultúru, prepúšťanie zamestnancov Slovenského národného

divadla, politizácia kultúry)), a vzhľadom na to, že obsahoval komentáre k aktuálnemu daniu, politické stanoviská a názory politikov a ďalších aktérov na jednotlivé diskutované témy, spĺňa znaky aktuálnej publicistiky.

Vysielateľ formát relácie *Odpovede s Ankou Žitnou*, ktorý vysiela od októbra 2025, charakterizuje ako otvorenú debatu o témach, ktoré hýbu každodenným životom, pričom podľa moderátorky sa relácia vedome vyhýba formátu ostrých konfrontácií a jej cieľom nie je vytvoriť „ring“, ale pomenovať realitu a oddeliť argumenty od emócií a hľadať riešenia.

* * *

Všeobecné východiská posudzovania objektivity, nestrannosti a vyváženosti programov aktuálnej publicistiky:

K **všeobecným východiskám** posudzovania objektivity a nestrannosti spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky možno uviesť, že za hlavné kritériá objektivity sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

V predmetnom prípade bolo potrebné posúdiť, či boli v predmetnom programe v náležitej miere dodržané kritériá, resp. požiadavky **vyváženosti a rôznorodosti**.

Pri posudzovaní objektivity a nestrannosti, resp. vyváženosti predmetného programu a otázky, či vysielateľ zabezpečil dostatočnú vyváženosť programu, je vždy potrebné zohľadniť **účel zákonnej povinnosti objektivity a nestrannosti**.

O účele zákonnej povinnosti zabezpečiť objektivitu a nestrannosť programu Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 307/2014 zo dňa 18. decembra 2014 uviedol, že „*týmto zákonným obmedzením slobody prejavu ... sa má **predchádzať šíreniu a uvádzaniu jednostranných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov, ktoré pri ich jednostrannosti ... zároveň môžu ... znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti.** (...) In concreto môže ísť napríklad o šírenie a uvádzanie jednostranných názorov, myšlienok alebo ideí úmyselne popierajúcich ľudské práva a slobody, popierajúce alebo schvaľujúce holokaust, zločiny politických režimov, podporujúcich náboženský extrémizmus a terorizmus, **podporujúcich výlučne jednu politickú stranu, hnutie či skupinu s cieľom poškodiť na právach názorových a politických oponentov v rámci demokratického politického súboja v podmienkach reprezentatívnej demokracie, podporujúcich totalitné štátne zriadenie alebo propagandu politických režimov založených na fašistickej, komunistickej alebo obdobnej ideológii, podporujúcich národnú, rasovú alebo etnickú nenávisť a pod.** V uvedených intenciách sú povinné orgány verejnej moci interpretovať a aplikovať obmedzenie slobody prejavu vyplývajúce z § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní.*“ Pri výklade obsahu a rozsahu povinnosti zabezpečiť objektivitu, nestrannosť a vyváženosť programov (a tiež pri posudzovaní, či vysielateľ, resp. moderátor zabezpečil dostatočnú vyváženosť programu) je vždy potrebné zohľadniť aj čl. 31 Ústavy SR, ktorý znie: „*Zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať **slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.***“

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžo 33/2013 zo dňa 3. 6. 2014 účelom ustanovenia o povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov „*...je **vytvorenie priestoru pre diskusiu o otázkach, ktoré sú predmetom verejného záujmu, pri súčasnom zamedzení zneužitia vysielačieho času v spravodajských a politicko-publicistických programoch na prezentovanie jednostranne zameraných informácií.** Je zrejmé, že **mediálna***

prezentácia názorov len jednej názorovej skupiny je v demokratickej spoločnosti nežiaducim javom, čo vyplýva aj z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva.“

Z judikatúry súdov možno tiež vyvodiť, že jedným z účelov zákonnej povinnosti objektivity a nestrannosti je aj ochrana férovej a slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 307/2014), „ochrana efektívneho fungovania politickej demokracie“ (rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 7 As 23/2010–73) a „ochrana nevyhnutných požiadaviek na vedenie informovanej, demokratickej diskusie o veciach verejného záujmu“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 4035/14).

Princíp, že v prípadoch kontroverzných politických tém, politických sporov alebo sporov o otázky verejnej politiky by žiadna zo strán sporu nemala byť v spravodajskom programe ani v programe aktuálnej publicistiky zvýhodnená ani znevýhodnená, možno z účelu zákonnej požiadavky objektivity a nestrannosti (a teda aj vyváženosti) vyvodiť, avšak tento princíp je v niektorých právnych úpravách aj výslovne zakotvený. Napríklad podľa § 31 ods. 3 českého zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání „Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti a zejména **nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.**“.

Povinnosť vysielateľa odvysielat rôznorodé politické názory možno vyvodiť aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Manole a iní v. Moldavsko* (rozhodnutie zo 17. 9. 2009) uviedol, že štát má povinnosť zabezpečiť, aby „verejnosť mala prostredníctvom televízie a rozhlasu prístup k nestranným a presným informáciám **a ku škále názorov a komentárov, odrážajúcich okrem iného rôznorodosť politických názorov v krajine.**“.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že „ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu...“, „pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu **nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti.**“ Vyzaduje sa **zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané.**“.

Z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva *NIT S.R.L. v. Moldavsko*, *ATV Zrt v. Maďarsko* a *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo* možno vyvodiť, že účelom povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky je **ochrana práva verejnosti na prístup k dôveryhodným, nestranným, rozmanitým a vyváženým informáciám o veciach verejného záujmu, resp. ochrana práva verejnosti byť objektívne a nestranne informovaný o veciach verejného záujmu a o spoločensky relevantných témach**, pričom toto právo možno podradiť pod „práva iných“ v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že jedným z účelov zákonnej povinnosti objektivity a nestrannosti v spravodajských programoch a programoch aktuálnej publicistiky je aj snaha o zachovanie spoločného verejného priestoru pre výmenu názorov na politiku, verejné dianie, správu vecí verejných a záležitosti verejného záujmu, kde by malo zaznieť viacero relevantných názorov a argumentov, aby si diváci alebo poslucháči mohli vytvoriť názor na základe rozmanitých, pluralitných a rôznorodých informácií. Účelom povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. je teda aj zabezpečenie možnosti pre recipientov (divákov, poslucháčov), **aby si mohli na predmetnú otázku vytvoriť názor na základe rozmanitých, pluralitných, resp. rôznorodých informácií.**

Z judikatúry súdov však tiež vyplýva, že požiadavky vyváženosti a rôznorodosti nemožno uplatňovať mechanicky, ale uplatnenie týchto požiadaviek sa vždy musí prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu, napr. téme programu alebo typu programu. Najvyšší súd SR vo vyššie citovanom rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: „*Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.*“ Potrebná miera naplnenia jednotlivých kritérií objektivity teda vždy závisí od okolností konkrétneho prípadu a pri jej posudzovaní je tiež potrebné zohľadniť aj na jednej strane právo na slobodu prejavu vysielateľa a právo verejnosti na informácie a na druhej strane potrebu ochrany ústavných a verejných záujmov vo vysielaní.

Vzhľadom na absenciu judikatúry slovenských súdov, ktorá by sa špecificky a detailne zaoberala predmetnou problematikou je možné v rámci komparatívnej právnej argumentácie poukázať aj na rozhodnutia súdov z Českej republiky.¹

Porovnaniu požiadavky vyváženosti programov spravodajstva a programov politickej publicistiky (ktoré sú obdobou programov aktuálnej publicistiky) sa podrobne venoval rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 7 As 36/2012-24 zo dňa 3. 4. 2012, v ktorom súd uviedol: „*K pojmom zpravodajství a publicistika, jakož i objektivita a vyváženost, se podrobněji vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 As 6/2010 - 71. Vyšel především z žurnalistické doktríny (...), podle níž je úkolem zpravodajství pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události, kdežto účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak získávat, přesvědčovat a vybízet. Smyslem zpravodajství je tedy výlučně veřejnost nezaujatě informovat, teprve cílem publicistiky je veřejné mínění ovlivňovat. Objektivita je základním požadavkem kladeným na zpravodajství, které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře. Ústřední charakteristikou takového postupu je ověřování pravdivosti výpovědi. Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenů) a věcnost (absence vlastních hodnocení). Nevyvážeností je pak skrytá forma stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Zásada vyváženosti tak spočívá v požadavku na rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství. Důraz na důsledné dodržování zásad objektivit a vyváženosti bude u zpravodajství o poznání větší, než v případě pořadů publicistických. Minimálně aspekt věcnosti se pak v publicistice z povahy věci neuplatní vůbec. Míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivit a vyváženosti bude různá v závislosti na tom, půjde-li o pořad publicistický či o zpravodajskou relaci. (...) Vzhledem k tomu, že zásada objektivit byla v daném případě porušena v pořadu zpravodajském, lze takové pochybení dle názoru Nejvyššího správního soudu hodnotit jako relativně závažnější, než stalo-li by se tak v pořadu politicko-publicistickém.*“

Obdobné princípy uplatnila Rada v rozhodnutí č. RL/30/2024 zo dňa 3. 7. 2024, ktoré sa týkalo posudzovania vyváženosti spravodajského programu. Z rozhodnutia Rady č. RL/30/2024 vyplýva, že vyváženosť spravodajstva spočíva aj **v požiadavke vyváženého zastúpenia relevantných politických pohľadov**. Rada v rozhodnutí č. RL/30/2024 výslovne uviedla: „*Z účelu požiadavky vyváženosti možno v špecifických okolnostiach predmetného prípadu vyvodit, že väčší dôraz na vyváženosť spravodajského programu musí byť uplatnený vtedy, keď má téma spravodajského príspevku výraznejší vplyv na formovanie demokratickej diskusie a verejnej mienky, a teda aj na fungovanie*

¹ Tieto interpretujú podobnú právnu úpravu, resp. zákonnú požiadavku „objektivity a vyváženosti“ spravodajských a politicko-publicistických programov zakotvenú v českom právnom poriadku. Relevancia použitia judikatúry českých súdov je okrem obdobnej právnej úpravy podporená aj skutočnosťou, že sa ide o členský štát EU. V harmonizovaných oblastiach je judikatúra iných členských štátov EU v použiteľná ako návod pre rozhodovanie v podobnej veci. V neposlednom rade zohráva rolu aj podobnosť právnej kultúry a jazyková blízkosť.

štátu. To platí napríklad v prípade, ak je témou spravodajského príspevku závažný politický spor, pretože názory divákov alebo poslucháčov na závažné politické spory sa následne odrážajú aj vo voľbách a formujú fungovanie a podobu štátu. V prípade, ak je témou spravodajského príspevku závažný politický spor, existuje verejný záujem na tom, aby si diváci (a prípadní voliči) mohli urobiť názor na základe pluralitných a rôznorodých informácií odvysielaných v tomto spravodajskom príspevku. To znamená, že by sa z konkrétneho spravodajského príspevku diváci mali **dozvedieť o významných a relevantných názoroch oboch alebo všetkých relevantných strán závažného politického sporu.** Zároveň, ak je témou spravodajského príspevku závažný politický spor, nemala by v spravodajskom príspevku byť zvýhodnená ani znevýhodnená žiadna strana tohto sporu, a teda v prípade závažného politického sporu medzi vládou koalíciou a opozíciou by v spravodajskom príspevku mal dostať priestor na vyjadrenie predstaviteľ vládnej koalície aj predstaviteľ opozície. **“Tieto princípy možno analogicky vzťahovať aj na programy aktuálnej publicistiky,** ktorých témou sú závažné politické spory alebo závažné otázky aktuálnej verejnej politiky, a to pri rešpektovaní väčšej miery redakčnej slobody, ktorá prináleží programom aktuálnej publicistiky v porovnaní so spravodajskými programami.

Treba zohľadniť aj skutočnosť, že **požiadavka vyváženosti programu neznamená „mechanickú“ vyváženosť,** v zmysle ktorej by museli dostať úplne rovnaký priestor zástancovia dvoch veľmi vyhranených a protichodných, resp. polaritných názorov, pretože vynucovanie takejto „mechanickej“ vyváženosti by bolo založené na mylnom predpoklade, že „pravda je uprostred“, čo by v konečnom dôsledku **mohlo viesť k skresleniu objektívneho obrazu reality alebo k podpore pozícií, ktoré sú v rozpore s ústavnými alebo všeobecne uznávanými hodnotami** (napr. k podpore porušovania ľudských práv, k podpore diktátorských a nedemokratických režimov alebo vojenskej agresie atď.). Snaha niektorých médií o mechanickú vyváženosť, ktorá sa prejavuje takým spôsobom, že sa mechanicky poskytne rovnaký priestor na vyjadrenie dvom veľmi vyhraneným a protichodným pohľadom, pričom sa neprihliada na relevanciu jednotlivých názorov alebo na všeobecne uznávané hodnoty, býva často predmetom kritiky v odbornej literatúre (napr. McQuail, D.: Žurnalistika a spoločnosť. Praha: Karolinum, 2016, s. 117; Křeček J. a kol.: Vyváženosť ve vysílání. Praha: Grada, 2022, s. 26–27; Remišová, A.: Etika médií. Bratislava: Kalligram, 2010, s. 210). Odborná literatúra uvádza, že „náležitá nestrannosť“ uplatňovaná vo Veľkej Británii znamená stupeň nestrannosti primeraný danému problému. (McNair, B.: Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. s. 73)

Podľa odbornej literatúry z oblasti teórie žurnalistiky, pojem „objektivita“ **„môže znamenať protikladné pojmy, ako napríklad presnosť a vyváženosť. Ak je správa presná, potom nemusí byť vyvážená; a ak je vyvážená (medzi rôznymi konkurenčnými názormi), potom nemusí byť presná.“** (Hearns-Branaman, J: Journalism and the Philosophy of Truth. Beyond Objectivity and Balance. Routledge, 2016). Presnosť, resp. pravdivosť na jednej strane a vyváženosť na druhej strane sa teda môžu navzájom aj vylučovať. Pri nesporných či preukázaných faktoch alebo pri takých faktoch, na ktorých je široký vedecký konsenzus, musí preto byť dôraz na pravdivosť a presnosť, a nie na vyváženosť. Vyvažovanie preukázaného faktu, alebo faktu, na ktorom je široký vedecký konsenzus, by totiž znamenalo skresľovanie reality alebo relativizáciu pravdy, čo by bolo v priamom rozpore s požiadavkou objektivity. **Ak sú však prezentované kontroverzné alebo doposiaľ nepreukázané fakty, vtedy treba klásť dôraz skôr na vyváženosť.**

Pri posudzovaní vyváženosti programu je potrebné posúdiť aj otázku, či bol v programe daný priestor názorom, ktoré sú vo vzťahu ku konkrétnej téme programu významné a relevantné. Odborná literatúra k rozhodovaniu novinárov o tom, akým názorom alebo pohľadom dajú priestor, uvádza: **„Nestrannosť je do značnej miery spôsob myslenia. Je to spôsob myslenia, ktorý: sa snaží hľadať fakty a názory relevantné pre konkrétny príbeh, a to bez predsudkov alebo predpojatosti; zhromažďuje fakty a názory, ktoré účastníci príbehu považujú za dôležité a relevantné; zvažuje a posudzuje tieto fakty a názory, aby bez zaujatosti alebo predsudkov dospel k úsudku o tom, kde leží hlavná os [ťažisko, hlavná línia] diskusie a ktoré sú dôležité argumenty na tejto osi.“** (Marsh, K.: Issues of Impartiality in News and Current Affairs – Some Practical Considerations, s. 219. In: Barkho, L.: From Theory to Practice. How to

* * *

Všeobecné východiská k aktivite moderátora v diskusných programoch:

Rada sa už opakovanne zaoberala požiadavkou zachovania objektívnosti a nestrannosti v prípade, ak je obsahom programu **politická diskusia len s jedným politickým predstaviteľom**, resp. len s politickými predstaviteľmi iba jedného politického prúdu, resp. tábora. Prítomnosť iba jedného hosťa v diskusii, a teda absencia oponenta, nemusí nevyhnutne znamenať rozpor s požiadavkami objektívnosti a nestrannosti, avšak v takom prípade sú **zvýšené nároky na aktivitu moderátora**. Z rozhodovacej praxe Rady vyplýva, že najmä v prípade, ak je hosťom programu zástupca len jedného politického prúdu, **je práve úlohou moderátora kladením vyvažujúcich otázok a prezentovaním názorov, pohľadov a argumentov druhej strany** zabezpečiť objektivitu a nestrannosť, a teda aj vyváženosť predmetného programu. Podľa možnosti by mal moderátor **konfrontovať kritické vyjadrenia hosťa s názormi a argumentmi druhej strany**. V prípade potreby (napríklad v prípade kontroverzných skutkových tvrdení, ktoré nie sú verejne známe, na ktorých pravdivosti neexistuje všeobecný konsenzus a ktoré sa negatívne dotýkajú práv, napr. dobrej povesti inej osoby) je úlohou moderátora upozorniť diskutujúceho na neprítomnosť dotknutej strany a jej nemožnosť brániť sa. Rada tiež vo svojich rozhodnutiach uvádza, že je potrebné, aby vysielateľ zabezpečil názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť na predmetnú tému názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné pohľady, názory alebo informácie. Vysielateľ je povinný túto pluralitu a rozmanitosť **zabezpečiť aj prostredníctvom otázok alebo reakcií moderátora programu**. Rovnaký princíp je možné aplikovať v prípade nerovnomerného rozloženia strán v diskusii.

Požiadavka na prácu moderátora pri zabezpečovaní plurality názorov v programe vyplýva aj z judikatúry Najvyššieho súdu SR, ktorý v rozsudku sp. zn. 4 Sžo 13/2012 zo dňa 29. 5. 2012 konštatoval: „*Úloha moderátora je v predmetnom programe nepochybne dôležitá pri usmerňovaní samotného priebehu diskusie a v prípade potreby je jeho úlohou upozorniť diskutujúcich na neprítomnosť diskusiou dotknutej osoby a jej nemožnosť brániť sa. Rovnako by mal konfrontovať jednotlivé tvrdenia hostí vyznievajúce kriticky s názormi a argumentmi druhej strany. ...*“

Rada v rozhodnutí č. RZK/148/2023 zo dňa 20. 12. 2023 uviedla: „**Moderátor nesmie byť v prípade politickej diskusie týkajúcej sa takto závažnej témy pasívny, ale je práve jeho úlohou konfrontovať diskutujúcich s ich predchádzajúcimi postojmi a výrokmí, ktoré protirečia ich súčasnému postoju, a zistiť, prečo došlo k zmene ich názoru.**“

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky k úlohe médií uvádza: „**Úloha vystaviť názory mocných a vplyvných ľudí verejnej diskusii a kritike je jedným z hlavných pilierov tézy, že slobodné spravodajské médiá sú pre demokraciu nevyhnutné.**“ (Boyd, A.: Broadcast Journalism. Techniques of Radio and Television News. Fifth Edition. Focal Press, 2001, s. 96)

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky uvádza: „**...novinári sa zvyčajne snažia nájsť rovnováhu medzi dvoma konkurenčnými koncepciami „objektivity“.** Na jednej strane je objektivita ako nestrannosť: od novinárov sa očakáva, že budú nezainteresovaní a neutrálni pri kladení otázok verejným činiteľom. Očakáva sa od nich, že budú rešpektovať fakty a perspektívy, ktoré im ich respondenti oznamujú, a že budú robiť na tom, aby sa tieto informácie dostali na verejnosť. **Na druhej strane je objektivita ako kontradiktórnosť** [adversarialness]. **Pre dosiahnutie faktickej presnosti a vyváženosti perspektív by mali novinári aktívne spochybňovať svojich respondentov a nie byť len ich hovorcami. (...)** Pretože v otázkach sú nevyhnutne zakódované názory a úsudky o relevantnosti, nemôžu byť nikdy striktne neutrálné. Neexistuje ani kontradiktórnosť, ktorá by nezahŕňala úsudky

o tom, čo je a čo nie je vhodné.“ (Clayman, S. – Heritage, J.: The News Interview. Journalists and Public Figures on the Air. Cambridge University Press, 2004, s. 29)

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky uvádza: „Norma objektivity stojí v napätí s druhou, rovnako dôležitou normou žurnalistiky: normou, podľa ktorej **by sa novinári mali snažiť o primeranú kontradiktórnosť. Mali by aktívne spochybňovať svoje zdroje, a nie byť ich hovorcami alebo bábkami.** Norma kontradiktórnosti je norma, ktorá tlačí na moderátorov, **aby zabránili tomu, aby sa rozhovor stal akousi platformou alebo tribúnou, z ktorej môžu politickí lídri vystupovať so svojimi vlastnými názormi na udalosti.** Moderátor rozhovoru je zodpovedný za to, **aby tieto názory boli podrobené kontrole a spochybnené. Moderátori slúžia ako strážni psi** [watch-dogs], **ktorí kladú otázky, na ktoré, ako sami hovoria, chce verejnosť dostať odpovede: ich úlohou je pýtať sa verejných činiteľov v mene „verejnosti“** (Clayman 2002). Moderátori teda budú svoje otázky formulovať tak, aby **spochybňovali alebo dokonca odhaľovali rozpory či usvedčovali verejné osobnosti.** (...) Tieto dve normy sú, samozrejme, vo vzájomnom napätí. Toto napätie sa dá vyriešiť, **keď novinári sformulujú otázky, ktoré sú prenikavé a dôrazné** [penetrating and hard-hitting] bez toho, aby sa vzdali svojej role kladenia otázok, ktorá je ich ochranným štítom proti obvineniam z neférovosti a zaujatosti.“ (Heritage, J. – Clayman, S.: Talk in Action: Interactions, Identities, and Institutions. Wiley-Blackwell, 2010, s. 227)

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky k prvkom kontradiktórnosti v diskusných programoch uvádza: „**Záměrem moderujícího novináře bývá přimět osobnost veřejného života, zejména politika, k formulaci jednoznačné odpovědi na zadanou otázku a k zaujetí stanoviska k bodu často velmi spornému,** zatímco politik, kdyby záleželo jen na něm, by zpravidla rád využil příležitosti interview k tomu, aby plédoval pro svoji politickou stranu a pronesl projev na téma, jež se jemu jeví výhodné. (...) Druhý konstitutivní moment souvisí s tím, že mediální dialog, v němž je mluvčí interviewován rozhlasovým či televizním redaktorem a/nebo konfrontován se svým odpůrcem, není dialogem v pravém slova smyslu. Jeho důležitým konstitutivním rysem je **jeho obrácenost k publiku, orientace na posluchače či diváka, který je svědkem a ještě výstižněji řečeno pravým cílem, k němuž je dialog směřován.** (Čmejrková, S.: Mediální dialog jako žánr veřejného projevu. In.: Čmejrková, S. – Hoffmannová, J. (eds.): Jazyk, média, politika. Praha: Academia, 2003, s. 84)

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky ku kontradiktórnemu dialógu uvádza: „Kontradiktórny [adversarial] prístup by nikdy nemal byť vnímaný ako čelný stret medzi tým, kto vedie rozhovor a respondentom. **Reportér zastupuje publikum alebo vystupuje v mene verejnej mienky.** ... Pri kontradiktórnom rozhovore je snaha spochybníť alebo vyvrátiť argument jeho priamym a verejným konfrontovaním.“ (Boyd, A.: Broadcast Journalism. Techniques of Radio and Television News. Fifth Edition. Focal Press, 2001, s. 103)

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky k formulovaniu otázok moderátorom uvádza: „Formulácia otázok má zjavne významný vplyv na správanie respondentov. (...) Formulácia otázok s predslovom umožňuje novinárom uniknúť z bezprostredných hraníc stanovených okolnosťami rozhovoru, široko sa pohybovať v rámci tém, informovať spravodajské publikum o pozadí relevantnom pre otázku (...) . Rozličným spôsobom možno použitie domnienok a preferencií využiť na vyvíjanie značného tlaku na postoje respondentov, čím sa do značnej miery rozširuje rozsah ich verejnej zodpovednosti. V skutočnosti možno oprávnenne tvrdiť, že interaktívna **zodpovednosť za odpovede na otázky je základným východiskom zodpovednosti verejných činiteľov.**“ (Clayman, S. – Heritage, J.: The News Interview. Journalists and Public Figures on the Air. Cambridge University Press, 2004, s. 234)

Odborná literatúra z oblasti teórie žurnalistiky k formulovaniu otázok moderátorom tiež uvádza: „**Schopnosť čeliť vyhýbavosti** [respondentov] **je základom profesionálnej reputácie moderátora.** Najoceňovanejší a najúspešnejší moderátori sa vo všeobecnosti správajú voči verejne známym osobnostiam kontradiktórne a sú schopní tlačiť na nepoddajných respondentov.“ (Clayman, S. – Heritage, J.: The News Interview. Journalists and Public Figures on the Air. Cambridge University Press, 2004, s. 240)

Možno konštatovať, že nie je v právomoci Rady presne stanoviť, akým konkrétnym spôsobom má moderátor programu v konkrétnych situáciách na vyjadrenia hosta programu reagovať. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že **moderátor môže reagovať napríklad** uvedením iných relevantných názorov, pohľadov alebo relevantných protiargumentov, resp. prostredníctvom upozornenia na to, že na konkrétnu tému existuje aj iný relevantný pohľad, prezentovaním stanoviska dotknutých osôb alebo upozornením, že dotknuté osoby sú neprítomné a nemôžu sa brániť, spresňovaním uvádzaných informácií, upozornením na prílišnú paušálnosť tvrdení hosta, kladením vyjasňujúcich alebo dopĺňujúcich otázok, ktoré by vyzývali hosta programu, aby svoje vyjadrenia bližšie vysvetlil, alebo otázok, z ktorého konkrétneho zdroja informácií alebo z akých faktov host programu vychádzal pri urobení svojich vyjadrení (faktických tvrdení alebo hodnotiacich úsudkov).

* * *

Z vyššie uvedených východísk a z účelu zákonnej povinnosti objektivity vyplýva, že čím má host programu väčší vplyv na formovanie politiky, čím má väčší vplyv na formovanie verejnej mienky alebo čím majú vyjadrenia hosta programu väčší vplyv na politickú súťaž alebo ochranu ústavných hodnôt, tým sa kladú na moderátora programu vyššie nároky a vyžaduje sa tým intenzívnejšie vyvažovanie vyjadrení takéhoto hosta, pretože názory, stanoviská a informácie prezentované takýmto hosťom majú potenciál intenzívne ovplyvniť tvorbu názorov verejnosti, verejnú mienku, chod vecí verejných alebo intenzívne zasiahnuť do politickej súťaže.

Možno konštatovať, že keďže je zložitá presne stanoviť potrebný počet vyvažujúcich reakcií, resp. iných relevantných názorov, ktoré by mali odznieť v konkrétnom programe, v záujme zachovania redakčnej slobody a slobody prejavu vysielateľa je potrebné rešpektovať istú mieru voľnej úvahy vysielateľa pri zabezpečovaní vyváženosti a rôznorodosti, resp. názorovej plurality programu. Aby však bol dosiahnutý účel zákonnej povinnosti objektivity, teda skutočná a účinná ochrana ústavných hodnôt uvedených v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, táto **miera voľnej úvahy musí byť tým obmedzenejšia**, čím má host programu väčší vplyv na formovanie politiky (vnútroštátnej alebo zahraničnej), čím má väčší vplyv na formovanie verejnej mienky alebo čím majú vyjadrenia hosta programu väčší vplyv na politickú súťaž alebo ochranu ústavných hodnôt. V takomto prípade sa preto kladú na moderátora programu vyššie nároky a vyžaduje sa intenzívnejšie vyvažovanie vyjadrení hosta.

Zo skutočnosti, že účelom povinnosti objektivity nie je samoučelná a mechanická vyváženosť, ale ochrana ústavných hodnôt uvedených v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR (t. j. práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, verejného zdravia a mravnosti) vrátane férovej a slobodnej súťaže politických síl, zároveň vyplýva, že otázku, či bola v predmetnom programe zabezpečená objektivita, nestrannosť a či bol predmetný program vyvážený, **nemožno posudzovať mechanicky iba podľa počtu vyjadrení**, resp. stanovísk odvysielaných v programe, ktoré neboli vyvážené iným názorom, alebo podľa počtu reakcií moderátora, ale **vždy treba zohľadniť aj obsah a závažnosť konkrétnych vyjadrení**, resp. stanovísk. Zohľadňovanie iba počtu (kvantity) vyjadrení, ktoré neboli vyvážené (resp. zohľadnenie iba kvantitatívneho pomeru „vyvážených“ a „nevyvážených“ vyjadrení odvysielaných v programe), alebo zohľadňovanie iba počtu reakcií moderátora, by totiž bolo iba formálnym a mechanickým poňatím vyváženosti, avšak skutočná a účinná vyváženosť zahŕňa aj zohľadnenie obsahu a závažnosti odvysielaných vyjadrení. Iba zohľadnením obsahu a závažnosti vyjadrení a zohľadnením vplyvu týchto vyjadrení na ochranu ústavných hodnôt môže dôjsť k skutočnej ochrane ústavných hodnôt a teda aj k naplneniu účelu zákonnej povinnosti objektivity.

Možno preto konštatovať, že v prípade tém s mimoriadne závažným spoločenským, vnútroštátnym, medzinárodným alebo geopolitickým dopadom (vrátane závažných politických sporov alebo závažných sporov o otázkach verejnej politiky), môže aj odvysielanie jednotlivého závažného jednostranného vyjadrenia či stanoviska, týkajúceho sa týchto závažných tém alebo sporov, ktoré nebolo vyvážené iným názorom alebo stanoviskom, mať za dôsledok nedostatok objektivity a nestrannosti programu.

Vyššie uvedené konštatovala Rada už v rozhodnutiach č. ROP/3/2024 zo dňa 3. 7. 2024, č. RL/60/2023 zo dňa 20. 12. 2023, č. RL/59/2023 zo dňa 20. 12. 2023 alebo č. RZK/151/2023 a č. RZK/152/2023 zo dňa 22. 11. 2023.

* * *

Posúdenie predmetného programu:

Na margo objektívnosti, nestrannosti a vyváženosti programu Rada uvádza, že moderátorka k napĺňaniu požiadavky plurality názorov a názorovej vyváženosti pristúpila tým spôsobom, že v relácii zabezpečila účasť zástupcu súčasnej koalície M. Šimkovičovej, ministerky kultúry, ako aj zástupcu opozičného subjektu Reného Paráka (SaS). Títo hostia konfrontovali svoje zväčša ambivalentné názory na preberané témy tak s moderátorkou, ako aj s ďalšími pozvanými hosťami, ktorými boli operný spevák Ľudovít Ludha a riaditeľ Národného divadla v Košiciach, režisér a choreograf Ondrej Šoth.

V diskusii v otázkach napätia medzi predstaviteľmi kultúrnej obce a Ministerstvom kultúry a výhrad voči „politizácii kultúry“ nebol zastúpený žiaden hosť z hereckej obce, ktorý by tlmočil a obhajoval postoje hercov voči súčasným krokom MK SR, ani iný oponent z radov kultúrnych inštitúcií spadajúcich pod rezort MK SR, zúčastňujúcich sa protestného štrajku. Uznávaný operný spevák a renomovaný divadelný režisér a choreograf, momentálne zastávajúci post riaditeľa divadla Košice, na preberané témy reagovali skôr prizmou pohľadov tvorcov a interpretov umeleckého obsahu, nie regulátorov a tvorcov kultúrnej politiky. Ich názory vyznievali podporne voči krokom ministerky, výsledkom čoho sa v diskusii postupne vyhranili tri kompatibilné názorové línie proti jednej opozičnej. V relácii nebol zastúpený hlas z kultúrnej obce, ktorý by zastupoval kritickú časť profesionálnej verejnosti, či samotnú hereckú obec Slovenského národného divadla, ktorá bola v relácii pertraktovaná. René Parák z titulu svojej politickej funkcie (stranou delegovaný ako odborník na kultúru) nemohol sám osebe v úzko špecializovaných odborných témach divadelníctva a fungovania kultúrnych inštitúcií, ktoré diskusia postupne navodila, plnohodnotne nahradiť fundovanú osobu účastnú prebiehajúceho protestného diania kultúrnej a hereckej obce.

Kancelária Rady zaznamenala, že moderátorka prezentovala počas diskusie aj vlastné názory a postrehy, ktoré v mnohých ohľadoch predstavovali jej subjektívne hodnotiace pohľady a úsudky, pričom možno konštatovať, že jej vystupovanie nebolo nestranné a v mnohých momentoch vyznievalo podporne voči pôsobeniu ministerstva a ministerky kultúry. Často polemizovala s R. Parákom ako jediným zástupcom opozície a častejšie ho aj prerušovala. V zmysle zachovania proporcionálnej plurality názorov diskusiu dôsledne nevyvažovala. Viackrát sa opätovne vracala k téme prepustených hercov, kládla v istom zmysle tendenčné otázky a uvádzala tvrdenia stavajúce protestujúcich hercov do negatívneho svetla, bez možnosti ich adekvátnej reakcie. Podporné stanoviská moderátorky voči ministerke kultúry, zhodné aj s názormi dvoch hostí (O. Šoth, Ľ. Ludha), sa objavili tak v otázke prepúšťania, ako aj kreovania zoznamu prepúšťaných hercov. Situáciu v Slovenskom národnom divadle tak sprostredkúval iba hosť, operný spevák, osobne v danom spore zaangažovaný, na ktorého tvrdenia (napr. že opera je „v troskách“) nezaznamenala reakcia protistrany a moderátorka na vznesené výhrady hostí nereagovala, netlmočila názory ani minulého, ani súčasného vedenia SND.

Ukázalo sa, že zastúpenie hostí pre ich rôznorodosť a vzhľadom na diskutované témy do istej miery nehomogénnosť profesijnej kvalifikácie (operný spevák, režisér a choreograf, politik a ministerka) v široko poňatých odborných témach nemohlo naplniť predpoklad dôsledného riešenia diskutovaných tém v zmysle pôvodne deklarovanej ambície relácie vytvoriť „kultivovaný priestor, kde sa stretávajú politici a experti, aby pomenovali realitu a hľadali spoločné riešenia“.

Možno konštatovať, že hoci bol medzi hosťami zastúpený tak zástupca koalície (ministerka kultúry), ako aj opozície (člen SaS), ktorým nebola upretá možnosť vyjadriť sa k preberaným témam a názory prezentovať širokej verejnosti, názory opozičného hosta, ako aj vyššie zmienené absentujúce názory

protistrán, ktoré vyvstali počas debaty v široko nastolených tematických okruhoch, neboli v relácii proporčne a vyvážené zastúpené. Názory dvoch hostí relácie korešpondovali s názormi súčasného vedenia MK SR, ku ktorým sa pridávala aj samotná moderátorka. Hoci v úvodnej časti sa črtala snaha o vyvažovanie a vytváranie adekvátneho priestoru protistrane, počas diskusie sa postupne vytrácala a v samotnom závere debata skĺzla do otvorenej podpory vedenia MK SR (odznali pochvalné slová O. Šotha na adresu M. Šimkovičovej, ktorá mu za prejavenu podporu aj otvorene poďakovala) a relativizovania názorov a zmierňovania kritického stanoviska jediného názorového oponenta relácie moderátorkou.

Rada je preto toho názoru, že v relácii aj vzhľadom na prácu moderátorky bolo cítiť prevahu jedného naratívu, nerovnováhu v časovom a argumentačnom priestore, či vytváranie dojmu „vyváženia“, ktoré však v relácii nebolo naplnené, čo mohlo u divákov vytvoriť skreslený dojem, že prezentovaný názor je spoločenským či odborným konsenzom. Moderátorka diskusiu nevyvažovala dostatočne dôrazne názorom protistrany, ani nenavodzovala diskutované témy prostredníctvom polemických otázok, nereprodukovala iné, absentujúce názory a pohľady na diskutované témy.

* * *

Účastník konania zaslal svoje vyjadrenie k oznámeniu o začatí správneho konania, ktoré bolo Rade doručené dňa 25. 5. 2026 (listom zo dňa 22. 5. 2026), a v ktorom uviedol okrem iného aj nasledovné:

„Program Odpovede s Ankou Žitnou je formát, ktorý možno charakterizovať ako otvorená debata o témach, ktoré hýbu každodenným životom. (...) Diskusia má ambíciu svojím originálnym formátom kde v štúdiu sedia spolu politici a odborníci z praxe - ponúknuť divákovi iný pohľad na pálčivé problémy spoločnosti. Hostia sú do relácie vyberaní s ohľadom na ich relevanciu, prínos a unikátnosť.“

„Účastník konania nesúhlasí s prezentovaným názorom správneho orgánu. V prípade pána Reného Paráka ide o odborníka na kultúrnu politiku s rozsiahlymi skúsenosťami z verejného, neziskového a aj súkromného sektora. Vyštudoval divadelnú vedu na Divadelnej fakulte VŠMU. (...) Podľa účastníka konania nemožno dospieť k záveru, že by v programe absentoval odborný zástupca kritickej časti profesionálnej verejnosti, nakoľko túto dôstojne reprezentoval práve pán Paráček.“

„Účastník konania nesúhlasí ani s názorom správneho orgánu, že zúčastnení umelci vystupovali v zhode s Ministerkou kultúry. Pán Šoth zastával funkciu riaditeľa počas viacerých volebných období. Ide o umelca s konzistentným názorom (...) Pán Ludha nie je nominantom súčasného vedenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a nemá naň žiadne väzby. (...) O uvedenom svedčí aj skutočnosť, že počas relácie pán Ludha podrobil kritike aj súčasnú generálnu riaditeľku SND, pani Zuzanu Ľapákovú, ktorej vedenie divadla zverila práve súčasná ministerka kultúry Martina Šimkovičová.“

„K absencii zástupcu samotnej hereckej obce SND účastník konania uvádza, že s poukazom na § 16 ods. 1 ZoMS, poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach. Je právom účastníka konania ako vysielateľa slobodne rozhodnúť, akého hosta do diskusie pozve za predpokladu, že vysielanie nebude porušovať zákon.“

„Rovnako tak účastník konania poukazuje na skutočnosť, že počas diskusie došlo v jednotlivých momentoch k viacerým názorovým zhodám medzi jednotlivými diskutujúcimi ako aj k zhode medzi všetkými diskutujúcimi v úvode relácie. Diskutujúci sa jednohlasne zhodli, že odpoveď na otázku moderátorky, či je šetrenie, konsolidácia útokom na kultúru, je nie. Účastník konania preto odmieta tvrdenia o názorovej jednote, resp. prevahe 3:1, resp. 4:1 proti pánovi Paráčkovi a je toho názoru, že divákovi ponúkol kultivovanú a názorovo vyváženú debatu.“

„Správny orgán vo svojom Oznámení odôvodňuje možné porušenie § 25 písm. b) ZoMS skutočnosťou, že v dostatočnej miere neodznali k vyjadreniam ministerky kultúry iné relevantné názory, pohľady alebo relevantné protiargumenty a moderátorka tieto vyjadrenia podľa názoru správneho orgánu ani dostatočným spôsobom nevyvažovala alebo v dostatočnej miere nekládla vyvažujúce, resp. doplňujúce otázky. K výhradám voči moderátorky, že systematicky nevyvažovala argumenty ministerky kultúry faktickými protiargumentmi, účastník konania uvádza, že vyvažovať argumenty ministerky kultúry faktickými protiargumentmi je primárne úlohou prítomného politického oponenta, nie moderátora. Podľa názoru účastníka konania k názorovej prevahe ministerky kultúry nedochádzalo. K tvrdeniam ministerky kultúry mal priestor vyjadriť sa aj pán Parák, ktorý tak opakovane robil či už sám alebo na podnet moderátorky.“

„Ako vyplýva aj z prepisu predmetného programu, moderátorka dostatočným spôsobom korigovala hostí programu, opakovane kladla hostom doplňujúce otázky, usmerňovala diskusiu, vyvracala nepresné, resp. nepravdivé tvrdenia, konfrontovala hostí s vyjadreniami ich názorových oponentov a dožadovala sa odpovedí na svoje otázky. Správny orgán v oznámení o začatí správneho konania poukazuje len na niektoré témy, ktoré boli predmetom odvysielaného programu a v ktorých malo dôjsť k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, kritizuje výkon moderátorky, pričom nehodnotí odvysielaný program ako celok, jeho celkové vyznenie a vyváženosť.“

„Účastník konania si dovoľuje poukázať na skutočnosť, že požiadavku vyváženosti programov, ktorá vyplýva z požiadaviek objektivity a nestrannosti, nemožno uplatňovať mechanicky, ale uplatnenie tejto požiadavky vyváženosti sa musí prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 3 Sžo 33/2013). Posudzovanie vyváženosti programu aktuálnej publicistiky by tak nemalo prebiehať len v rovine vynucovania falošnej, resp. mechanickej vyváženosti programu, ale pri posudzovaní vyváženosti konkrétneho prípadu je potrebné zohľadniť účel zákonnej povinnosti objektivity (nález Ústavného súdu SR sp. zn.: II. ÚS 307/2014).“

„Na základe uvedených skutočností má účastník konania za to, že odvysielaním predmetného programu nedošlo k porušeniu povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky uvedenú v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., a preto navrhuje, aby Rada pre mediálne služby správne konanie č. 0116/SKO/2026 vedené voči vysielateľovi vo veci možného porušenia § 25 písm. b) mediálneho zákona podľa § 30 ods. 1 písm. h) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov zastavila, pretože odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu.“

* * *

K tejto argumentácii účastníka konania možno uviesť nasledovné:

K argumentácii, že výber hostí je vecou redakčnej slobody vysielateľa podľa § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z., Rada uvádza, že s touto zásadou nepolemizuje a je nesporne právom vysielateľa vybrať si hostí do diskusie a témy rozhovoru podľa vlastného slobodného uváženia. Túto slobodu však vysielateľ musí uplatňovať v medziach zákona, a to aj v medziach povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Právo slobodne zvoliť zostavu hostí teda nezbuje vysielateľa zodpovednosti za výsledný pomer názorov, ktorý táto voľba v konkrétnom programe vytvorila.

K namietanej kvalifikácii pána Reného Paráka, Rada nespochybňuje jeho odbornosť v oblasti kultúrnej politiky ani jeho politickú funkciu. Poukazuje však na to, že R. Parák z titulu svojej politickej funkcie (stranou delegovaný ako odborník na kultúru) sa v diskusii vyjadroval predovšetkým k otázkam kultúrnej politiky a hospodárenia s verejnými zdrojmi (napr. Fond na podporu umenia), nie k úzko špecializovaným odborným otázkam fungovania Slovenského národného divadla a situácie prepustených hercov z pohľadu samotnej hereckej obce. Politický oponent tak sám osebe nemohol

plnohodnotne nahradiť fundovanú osobu priamo účastnú na prebiehajúcom proteste kultúrnej a hereckej obce, ktorej sa diskutovaná téma prepúšťania bezprostredne dotýkala a ktorej hlas, ako vyplýva aj z prepisu programu, v diskusii nezaznel vôbec.

K namietanej nezávislosti hostí O. Šotha a Ľ. Ludhu Rada uvádza, že formálna absencia nominačnej väzby na súčasné vedenie ministerstva kultúry, ako aj skutočnosť, že pán Ludha počas diskusie kriticky vystúpil aj voči súčasnej generálnej riaditeľke SND, nevyvracia zistenie, že obsahovo vyjadrenia oboch týchto hostí k preberaným témam vyznievali prevažne podporne voči krokom ministerky kultúry a jej rezortu, ako to vyplýva z prepisu programu (napr. vyjadrenia O. Šotha o neexistencii cenzúry na ministerstve kultúry a jeho poďakovanie sa ministerke, či spoločné stanoviská oboch hostí s moderátorkou a ministerkou v otázke etického kódexu a vystupovania hercov na pôde štátnych divadiel). Posudzovanie vyváženosti sa v tomto smere neodvíja od formálnej nominácie, ale od skutočného obsahového vyznenia vyjadrení jednotlivých hostí k prejednávanej otázke.

K poukazu na momenty zhody medzi všetkými diskutujúcimi (napr. že konsolidácia sama osebe nie je útokom na kultúru) Rada uvádza, že ojedinelé zhody v úvodných, všeobecne formulovaných otázkach nemôžu vyvážiť celkové vyznenie diskusie v jej ďalšom, konkrétnejšom priebehu, v ktorom sa už tri kompatibilné názorové línie postupne vymedzili proti jedinému opozičnému hlasu, a to práve v konkrétnych, spoločensky citlivých otázkach prepúšťania hercov a hodnotenia postupu ministerstva. Komplexné hodnotenie programu ako celku a posudzovanie jeho celkového vyznenia a celkovej vyváženosti nemôže spočívať iba v kvantitatívnom prístupe a v mechanickom spočítavaní zhôd či vyvažujúcich reakcií moderátorky bez zohľadnenia obsahu a závažnosti tých vyjadrení a tém, pri ktorých k vyváženiu reálne nedošlo. Práve takýto kvantitatívny prístup by bol sám osebe aplikáciou mechanickej vyváženosti, ktorú účastník konania sám vo svojom vyjadrení odmieta.

K argumentu, že vyvažovať argumenty ministerky kultúry faktickými protiargumentmi je primárne úlohou prítomného politického oponenta, nie moderátorky, Rada uvádza, že táto téza platí len do tej miery, do akej sama zostava hostí zabezpečuje dostatočnú plnohodnotnú oponentúru. Ak zostava hostí takúto oponentúru nezabezpečuje v plnom rozsahu (ako v danom prípade v otázkach týkajúcich sa priamo hereckej obce SND), zvyšuje sa práve miera zodpovednosti moderátorky za zabezpečenie vyváženosti, a to prostredníctvom vyvažujúcich a doplňujúcich otázok alebo sprostredkovania iných relevantných stanovísk. Ako vyplýva z monitoringu programu, moderátorka v tejto úlohe zlyhala a opakovane sa vracala k téme prepúšťania hercov spôsobom kladúcim protestujúcich hercov do negatívneho svetla bez možnosti ich reakcie, sama prezentovala hodnotiace stanoviská podporujúce ministerstvo a jediný opozičný hlas relativizovala.

K argumentu, že moderátorka hostí dostatočne korigovala, kládla doplňujúce otázky a vyvracala nepresné tvrdenia, Rada nepopiera, že moderátorka viedla diskusiu aktívne a kládla otázky všetkým prítomným hosťom. Aj v prípade R. Paráka moderátorka viackrát reagovala doplňujúcou otázkou. Táto skutočnosť však sama osebe nevyváži zistenú kvalitatívnu nerovnováhu spočívajúcu v absencii hlasu kritickej časti kultúrnej a hereckej obce a v opakovanom podporovaní stanovísk ministerstva kultúry zo strany samotnej moderátorky. Naopak, príklad citovaný aj v Oznámení o začatí konania (reakcia moderátorky „Používate silné slová...” na kritické vyjadrenie R. Paráka o kultúrnej vojne) ilustruje skôr relativizovanie kritického stanoviska jediného opozičného hosta než neutrálne moderovanie.

K odkazu na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžo 33/2013 a nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 307/2014 Rada uvádza, že s právnymi východiskami, ktoré z tejto judikatúry vyplývajú a ktoré cituje aj účastník konania, sa Rada stotožňuje a vychádza z nich aj vo svojom posúdení (pozri vyššie uvedené všeobecné východiská). Požiadavku vyváženosti Rada v danom prípade neuplatnila mechanicky a nevyžadovala rovnaký časový priestor pre všetky prítomné stanoviská a posudzovala program ako celok, jeho kontext, spôsob spracovania témy a mieru, do akej moderátorka a zostava hostí umožnili recipientom vytvoriť si názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií. Práve

táto komplexná úvaha, a nie mechanické počítanie replík, viedla Radu k záveru o nedostatočnej vyváženosti programu.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti Rada zotrváva na svojom zistení, že napriek formálnej účasti zástupcu opozície v diskusii nebola v programe *Odpovede s Ankou Žitnou* zo dňa 21. 1. 2026 zabezpečená dostatočná objektivita a nestrannosť v zmysle § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., a to najmä pre absenciu hlasu kritickej časti kultúrnej, resp. hereckej obce k téme, ktorá sa jej bezprostredne dotýkala, a pre aktívnu, opakovanú a nevyváženú úlohu moderátorky v prospech stanovísk Ministerstva kultúry SR.

* * *

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené východiská a závery možno konštatovať, že odvysielaním programu *Odpovede s Ankou Žitnou* na programovej službe STVR 24 dňa 21. 1. 2026 prišlo zo strany účastníka konania **k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivitu a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

* * *

K posúdeniu ústavnosti obmedzenia slobody prejavu vysielateľa a k aplikácii ústavného testu proporcionality pri obmedzení slobody prejavu možno uviesť, že sloboda prejavu, zakotvená v čl. 26 Ústavy SR, patrí medzi základné politické práva v právnom poriadku každej demokratickej spoločnosti. Podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy SR „*Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.*“ Podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy SR „*Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.*“

Avšak sloboda prejavu nie je bez hraníc, t. j. nemá absolútny charakter. Ústava SR v čl. 26 ods. 4 ustanovuje možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií, a to nasledovne: „*Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.*“

Z citovaného ustanovenia Ústavy SR vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie slobody prejavu musí

- vyplývať zo zákona (požiadavka legality),
- sledovať legitímny cieľ (požiadavka legitimacy), ktorý vyplýva z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR,
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (požiadavka proporcionality).

Ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. predstavuje zákonné obmedzenie slobody prejavu. Vzhľadom na mienkotvorný charakter médií, a to najmä spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky, je nanajvýš oprávnená zákonná požiadavka, aby bolo divákovi, ako pasívnym recipientom informácií, umožnené prijímať objektívne informácie podané nestranným spôsobom, spomedzi ktorých si môžu vybrať a utvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor. Podmienka legality a legitimacy obmedzenia slobody prejavu je teda naplnená.

V tomto konkrétnom prípade je sloboda prejavu obmedzená v dôsledku vyvodenia administratívnoprávnej zodpovednosti za porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivitu a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky, sledujúc legitímny cieľ, a to ochranu práva verejnosti na prístup k dôveryhodným, nestranným, rozmanitým a vyváženým informáciám o veciach verejného záujmu, resp. ochranu práva verejnosti byť objektívne a nestranné informovaný o veciach verejného

záujmu a o spoločensky relevantných témach, pričom toto právo možno podradiť pod „*práva iných*“ v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rada pri zabezpečovaní objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky teda sledovala legitímny ústavný cieľ „*ochrany práv iných*“.

Zohľadniac celkové spracovanie a obsah predmetného programu a skutočnosť, že povinnosť vyváženia vyjadrení a názorov hostí programu a povinnosť odvysielania alebo sprostredkovania iných relevantných názorov či relevantných stanovísk alebo protiargumentov nepredstavuje neprimeraný zásah do tvorby a vysielania programov aktuálnej publicistiky, a vzhľadom na povahu sankcie, ktorou je upozornenie na porušenie zákona a ktoré nemá ekonomický dopad na účastníka konania, je zásah do slobody prejavu účastníka konania proporcionálny a ústavne prípustný. Sankcia za porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. - upozornenie na porušenie zákona, je preto obmedzením práva vysielateľa na slobodu prejavu a šírenie informácií, ktoré je z ústavného hľadiska proporcionálne a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a slobôd iných.

* * *

Vo všeobecnosti, skutková podstata správnych deliktov podľa zákona č. 264/2022 Z. z. sa skladá z troch obligatórnych znakov – subjekt, objekt a objektívna stránka. Zákon č. 264/2022 Z. z. na žiadnom mieste neustanovuje povinnosť skúmať, či bol skutok, ktorý je správnym deliktom, spáchaný zavinene, teda úmyselne alebo z nedbanlivosti. Vzhľadom na povahu správnych deliktov podľa zákona č. 264/2022 Z. z., ktoré možno doktrínálne zaradiť do kategórie správnych deliktov právnických osôb a fyzických osôb podnikateľov, resp. v osobitných prípadoch iných správnych deliktov fyzických osôb postihovaných bez ohľadu na zavinenie, možno konštatovať, že administratívnoprávna zodpovednosť deliktuálne zodpovedného subjektu podľa zákona č. 264/2022 Z. z. je objektívnou zodpovednosťou. Zákon č. 264/2022 Z. z. na rozdiel od zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov neumožňuje Rade pričítať právnickej osobe zavinenie fyzickej osoby, ktorá porušila právnu povinnosť uloženú právnickej osobe (napr. štatutárny orgán). Vzhľadom na absenciu liberačných dôvodov, na základe ktorých by bolo možné zbaviť sa v odôvodnených prípadoch zodpovednosti za správny delikt, možno administratívnoprávnu zodpovednosť podľa zákona č. 264/2022 Z. z. považovať za absolútne objektívnu. Okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu správneho deliktu môžu byť zohľadnené pri ukladaní sankcie.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedených skutočností Kancelária Rady pripravila vyššie uvedený návrh uznesenia.